

AALBORG UNIVERSITET

Semesterplan for BA 5. semester 2026

Bacheloruddannelsen i Psykologi

Indhold

SEMESTERBESKRIVELSE FOR UDDANNELSER VED AALBORG UNIVERSITET	1
ARBEJDS- OG ORGANISATIONSPSYKOLOGI	3
KLINISK PSYKOLOGI	20
PÆDAGOGISK PSYKOLOGI	38

Semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet

Oplysninger om semesteret

Studienævn: Studienævn for Psykologi

Studieordning 2024: <https://studieordninger.aau.dk/2026/56/6589>

Semesterets temaramme

Semestret introducerer til psykologiens anvendte discipliner gennem udbud af tre kursusmoduler:

Kursusmodulet i *Pædagogisk psykologi* introducerer til pædagogisk psykologi. Pædagogisk psykologi beskæftiger sig med de psykologiske aspekter af praksis, hvor der foregår udvikling, uddannelse og læring. Pædagogisk-psykologisk forskning udvikler, anvender og reflekterer over psykologiske teories anvendelse i pædagogiske praksisser. På den ene side har pædagogisk psykologi historisk set været optaget af at udvikle metoder til at måle og vurdere børn og unges egnethed til undervisning. På den anden side har forskningen været interesseret i at forstå og forbedre betingelser for læring og mindre i at måle individers evner. I kontinental og skandinavisk sammenhæng har en kritisk refleksion over pædagogisk praksis og deres forbindelse til samfundsforhold stået centralt. Undervisningen i pædagogisk psykologi beskæftiger sig med udvalgte dele af den skandinaviske og internationale forskningslitteratur. I forbindelse med undervisningen diskuteres nogle af de mest indflydelsesrige traditioner indenfor pædagogik og pædagogisk psykologi, de forskellige læringsteoretiske positioner, aspekter knyttet til de psykiske processer og de personlige forhold, der indgår i udviklings- og læringsforløb og der perspektiveres løbende til aktuelle pædagogisk-psykologiske debatter og fænomener.

Kursusmodulet i *Arbejds- og organisationspsykologi* introducerer til arbejds- og organisationspsykologi. Arbejds- og organisationspsykologien tilhører de anvendte discipliner indenfor psykologien og beskæftiger sig med en bred vifte af problemstillinger. Herunder problemstillinger relateret til motivation og produktivitet, organisationsudvikling og medarbejderudvikling, det psykiske og sociale arbejdsmiljø, belastningsreaktioner og arbejdsbetingende sygdomme, samt sundhedsforebyggende og sundhedsfremmende tiltag i forhold til arbejdet og organisationer. Undervisningens formål er at give et overblik over arbejds- og organisationspsykologiens centrale teoretiske traditioner og nøgleproblemstillinger.

Kursusmodulet i *Klinisk psykologi* introducerer til klinisk psykologi. Klinisk psykologi er en anvendt disciplin, der indbefatter såvel viden om psykiske lidelser, som færdigheder i diagnosticering og psykologisk behandling af disse. Undervisningen i Klinisk psykologi indeholder en bred indføring i centrale teorier og forskningsresultater indenfor den kliniske psykologi, herunder teorier om psykiske lidelsers udbredelse, ætiologi, patogenese, klassifikation, forebyggelse og behandling. Kurset starter med en introduktion til sygdomsmodeller, evidensbegrebet og et overblik over den kliniske psykologi generelt og efterfølgende til det kliniske børnepsykologiske område. Dernæst belyses en række psykiske lidelser ud fra centrale klinisk psykologiske teorier.

Semesterets organisering og forløb

Semestret indeholder 3 kursusmoduler, der alle understøttes af seminarer eller workshop-forløb. De 3 kursusmoduler i hhv. Pædagogisk psykologi, Klinisk psykologi og Arbejds- og organisationspsykologi afholdes som forelæsningsforløb for hele semestret, mens seminar-undervisningen foregår for mindre hold med undtagelse af pædagogisk psykologi. Her er årgangen delt i to lige store hold på en række workshops, der afvikles løbende.

Semesterkoordinator

Ankerlærer Cecilie Marie Schmidt Thøgersen, (ceciliemst@ikk.aau.dk)

Sekretariatsdækning

Skemalægger: Birgitte Skovsgaard, bsk@ikk.aau.dk

Eksamensadministration (undtagen stedprøver) af BA, BA-sidefag & KA-sidefag: Bjørn Dan Andersen, bda@ikk.aau.dk

Eksamensadministration (undtagen stedprøver) af KA: Christina Gertsen, chge@ikk.aau.dk

Eksamensadministration af stedprøver: Lone Simonsen, losi@ikk.aau.dk

Praktikadministration: Christina Gertsen, ikp-psykologi-praktik@ikk.aau.dk

Rekvisitionsbudget: Lotte Brunø, brunoe@ikk.aau.dk

Evaluerings: Birgitte Skovsgaard, bsk@ikk.aau.dk

Uddannelseskoordinator/Studienævnssekretær: Andrea Dosenrode, ad@ikk.aau.dk

Dispensations- og meritansøgninger sendes til: Psyk-disp-merit@ikk.aau.dk

Arbejds- og organisationspsykologi

Modultitel dansk: Arbejds- og organisationspsykologi

Modultitel engelsk: Work and organizational Psychology

ECTS: 10

Placering

5. Semester (Bacheloruddannelsen i Psykologi)

Modulansvarlig

Thomas Borchmann, borchman@ikk.aau.dk

Undervisere

Thomas Borchmann (TB), borchman@ikk.aau.dk

Einar Baldursson (EBB), einarb@ikk.aau.dk

Tanja Kirkegaard (TK) tanjak@ikk.aau.dk

Charlotte Wegener (CW) cw@ikk.aau.dk

Poul Bonde Jensen (PBJ)

Anners Abild (AA)

Seminarholdere

Søren Lindhardt Jensen linhardt@ikk.aau.dk

Type og sprog

Studiefagsmodul (dansk)

Mål

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater inden for arbejds- og organisationspsykologien herunder teorier om individers og gruppers adfærd, identitet og emotioner i relation til arbejdet og organisationen. Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere:

Viden om:

- centrale psykologiske teorier og begreber vedrørende arbejdets organisering, organisationsadfærd og attituder/holdninger hos medlemmerne af en organisation
- problemstillinger vedrørende gruppeprocesser og arbejdsgruppen samt teorier om helbredsmæssige konsekvenser forbundet med arbejdet
- personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved arbejds- og organisationspsykologi

- centrale teorier og empiri indenfor arbejds- og organisationspsykologien med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge.

Færdigheder i:

- at identificere, analysere og vurdere psykologiske aspekter af arbejdets organisering organisationsadfærd og attituder/holdninger hos medlemmerne af en organisation
- at identificere, analysere og vurdere problemstillinger vedrørende gruppeprocesser og arbejdsgruppen samt i teorier om helbredsmæssige konsekvenser forbundet med arbejdet
- at identificere, analysere og vurdere personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved arbejds- og organisationspsykologi samt
- at anvende teori og empiri på udvalgte områder indenfor arbejds- og organisationspsykologi til at begrunde og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle arbejds- og organisationspsykologisk indsigt i faglige sammenhænge

Kompetencer:

- at håndtere ovenstående viden og kompetencer i konkrete, afgrænsede sammenhænge
- at identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Kursusmodulet i *Arbejds-og organisationspsykologi* introducerer til arbejds- og organisationspsykologi. Arbejds- og organisationspsykologien tilhører de anvendte discipliner indenfor psykologien og beskæftiger sig med en bred vifte af problemstillinger. Herunder problemstillinger relateret til motivation og produktivitet, organisationsudvikling og medarbejderudvikling, det psykiske og sociale arbejdsmiljø, belastningsreaktioner og arbejdsbetingende sygdomme, samt sundhedsforebyggende og sundhedsfremmende tiltag i forhold til arbejdet og organisationer. Undervisningens formål er at give et overblik over arbejds- og organisationspsykologiens centrale teoretiske traditioner og nøgleproblemstillinger.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Kursusmodulet består af 36 timer forelæsning og 10 timers seminar undervisning – hertil forventes 223 timers hjemmearbejde i form af hhv. forberedelse og efterbearbejdelse af undervisning samt eksamensforberedelse.

Aktivitet	Timer
18 forelæsninger à 2 - timer	36
5 seminargange à 2 timer	10
Læsning og forberedelse	223
Eksamen	1

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 18

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 10

Antal seminarhold: 4

Deltagere

5. semesters studerende på bacheloruddannelsen - samlæst med KA-sidefag med studietidsforlængelse.

Modulaktiviteter

Kursus-gang	Varighed	Tema/Emne	Forelæser	Tekster
F1 + 2	2 x 2 timer	Arbejds- og organisationssyn	TB	1 - 4
F3 + 4	2 x 2 timer	Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol: Scientific management/Taylorisme og moderne gennemslag af Scientific management/Taylorisme	TB	5 – 8 21 - 24
Seminar 1	2 timer	Case: Taylorisme – karakteristika og konsekvenser	SL	
F5 + 6	2 x 2 timer	Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol: Human-relationskolen og Personlig-vækst orienteringen	TB	5 + 9 5 + 10 – 20
F7	2 timer	Arbejdsopgaver i en HR-afdeling	PBJ	Intet pensum
Seminar 2	2 timer	Case: Sindelagspåvirkning – gevinster og mulige tab	SL	
F8	2 timer	Organisatorisk kultur	TK	22-24
F9	2 timer	Følelser og magt i organisationer	TK & CWE	25 - 27
F10	2 timer	Ledelse	TK	28- 30
F11	2 timer	Voice, silence og tryghed	TK	31-33
F12	2 timer	Diversitet og inklusion Køn, race, alder, handicap	TK	34-37
F13	2 timer	Selvstyrende arbejdsgrupper og teams	TB	38-41
F14		Udfordringer i konsulentrollen	AA	Intet pensum
Seminar 3	2 timer	Case: Teamorganisering – karakteristika og konsekvenser	SL	

F15	2 timer	Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (I)	EBB	42 - 52
F16	2 timer	Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (II)	EBB	42 - 52
F 17	2 timer	Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (III)	EBB	42 - 52
Seminar 4	2 timer	Case: Stress – årsager og konsekvenser	SL	
F18	2 timer	Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (IV): Mobning på arbejdspladsen	TB	52 - 55
Seminar 5	2 timer	Eksamens-gennemgang	SL	

Eksamen

Mundtlig eksamen.

Prøven er individuel.

Prøven foregår som en samtale mellem den studerende, eksaminator og intern censor.

Samtalen indledes med en mundtlig præsentation på maksimalt 5 minutter med udgangspunkt i et spørgsmål, som den studerende frit har udvalgt fra en liste, der er offentliggjort af eksaminator 14-17 dage før eksamen. Der gives karakter på grundlag af den samlede præstation.

Tilladte hjælpemidler: Med visse hjælpemidler: De studerendes noter.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen

Normeret prøvetid: 30 minutter inklusive votering og karaktergivning.

Pensumramme: 1000 standardsider ikke for snævert afgrænset obligatorisk litteratur.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelsen bedømmes af eksaminator og intern censor.

Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

Vurderingskriterierne er angivet i Universitetets eksamensordning

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. og 2. forelæsning: Arbejds- og organisationssyn

På forelæsningsen introduceres til faget samt til forskellige perspektiver på arbejde og organisationer

Litteratur (1-4)

- Torpegaard og Borchmann, (2009) Hvad er arbejde og hvordan bør arbejdsorganisationer anskues? Workingpaper. **[22 s.]**
- Adler, Paul S.; Linda C. Forbes & Hugh Willmott (2007) Critical Management Studies, I Walsh, James P. (Editor) & Arthur P. Brief (Eds.). The Academy of Management Annals of Organization and Management, Vol. 1 -Lawrence Erlbaum Associates Inc, New York (December 2007) 119 - 154 (1-27 i kompendiet) **[27 s.]**
- Morgan, G. (1980) Paradigms, Metaphors and puzzle-solving in organization theory. Administrative Science Quarterly, Vol. 25. Issue 4 – 605 – 622 **[17 s.]**
- Standing, G. (2016) The Precariat. Kap. 1 i bogen The Precariat. London: Bloomsbury (s. 1-28) **[28 s.]**

3. og 4. forelæsning: Forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse, medarbejder-motivation og medarbejderkontrol: Scientific management/Taylorisme og moderne gennemslag af Scientific management/Taylorisme

2 x 2 timer v/ Thomas Borchmann

På tredje og fjerde forelæsning introduceres til forskellige forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse og medarbejdermotivation og medarbejderkontrol. Der sættes særligt fokus på Scientific management/Taylorisme og moderne gennemslag af Scientific management/Taylorisme

Litteratur (5-12):

- Sabro, K. E. (1984) Organisationsteori. Kap. 1 i (red. Eggert Petersen og Knud-Erik Sabroe) Arbejdspsykologi: arbejde, arbejdsmiljø og arbejdsorganisation. Munksgaard. **[14 s.]**
- Taylor, F.W. (1999). Scientific management. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. **[5 s.]**
- Braverman, H. (1974) Kap. 4. Scientific Management -i bogen Labour and Monopoly Capital **[26 s.]**
- Leidener, R. (1993) Kap. 2. How can work on people be routinized i bogen Fast Food Fast Talk. University of California Press (s. 24 – 43) **[19 s.]**
- Chan, J et al (2020) Kap. 4. Managing Foxconn i bogen Dying for an Iphone. London: Pluto press (48- 69) **[21 s.]**
- Callum, C. (2020) Kap. 3. The system of Control i bogen Riding for Deliveroo. Cambridge: Polity Press (s. 41 – 72) **[31 s.]**
- Healey, M. (2020) Kap 4. Alienation and work: ICT professionals I bogen Marx and Digital Machines: Alienation, Technology, Capitalism. London: University of Westminster Press. (s. 39 – 57) **[18 s.]**

- Martha Crowley, Daniel Tope, Lindsey Joyce Chamberlain and Randy Hodson (2010) Neo-Taylorism at Work: Occupational Change in the Post-Fordist Era *Social Problems* Vol. 57, No. 3 (August 2010), s. 421-447 **[26 s.]**

5. og 6. forelæsning: Forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse og medarbejdermotivation og medarbejderkontrol: Human-relationskolen og Personlig-vækst orienteringen

2 x 2 timer v/ Thomas Borchmann

På femte og sjette forelæsning introduceres til forskellige forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse og medarbejdermotivation og medarbejderkontrol. Der sættes særligt fokus på Human-relationskolen og Personlig-vækst orienteringen

Litteratur (5 + 13 - 21):

- Roethlisberger, F.J. & Dickson, W.J. (1999). Group restriction of output. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. **[12 s.]**
- Herzberg, F. (1999). Motivation through job enrichment. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. **[9 s.]**
- Kondrasuk, J (1981) Studies in MBO Effectiveness, The Academy of Management Review, Vol. 6, No. 3 (Jul., 1981), s. 419-430 **[11 s.]**
- Kunda, G. (2006) Culture and Organization. Kap 1 i Engineering Culture - Control and commitment in a High-tech Cooperation. Philadelphia: Temple University press (s. 1-25) **[25 s.]**
- Tynell, J. (2002). Det er min egen Skyld. Tidsskrift for arbejdsliv, 2002 **[18 s.]**
- Fleming, P & Sturdy, (2009) "'Just be yourself!': Towards neo-normative control in organisations?", Employee Relations, Vol. 31 Issue: 6, s.569-583. **[14 s.]**
- McGregor, D. M. (1957). The Human Side of Enterprise. Management Review, 46, 22-28. **[8 s.]**
- Bass, B (1990) From Transactional to Transformational leadership: learning to share the vision. Organizational Dynamics. Vol 18. 19 – 31 **[12 s.]**
- Tourish, D. (2019) Flawed Theorizing, Dodgy Statistics and (In)Authentic Leadership Theory. Kap.7 i Management Studies in Crisis – Fraud, deception and Meaningless research **[28 s.]**

7. forelæsning: Arbejdsopgaver i en HR-afdeling

2 timer v/ Poul Bonde Jensen

På forelæsningen sættes fokus på typiske arbejdsopgaver i en HR – afdeling samt skiftende dagsordenstemaer og udviklinger heri

Litteratur:

- Der er ikke knyttet litteratur til forelæsningsgangen

8. forelæsning: Organisatorisk kultur

2 timer v/ Tanja Kirkegaard

På forelæsningen sættes fokus på organisatorisk kultur

Litteratur (22 –24):

- Alvesson, M., Kärreman, D., & Ybema, S. (2017). Studying culture in organizations. *The Oxford handbook of management*, 103-126. [23 s.]
- Smollan, R.K. & Sayers, J.G. (2009). Organizational culture, change and emotions: A qualitative study. *Journal of change management* 9 (4), 435-457 [22 s.]
- Kirkegaard, T., & Brinkmann, S. (2016). "Which coping strategies does the working environment offer you?" A field study of the distributed nature of stress and coping. *Nordic Psychology*, 68(1), 12-29. [19 s.]

9. forelæsning: Følelser og magt i organisationer

2 timer v/ Tanja Kirkegaard & Claus Elmholt

På forelæsningen sættes fokus på følelser og magt i organisationer

Litteratur (25 – 27):

- Ashkanasy, N.M., & Humphrey, R.H. (2014). Leadership and Emotion: A Multilevel Perspective. *The Oxford handbook of management*, 783-804. [21 s.]
- Elfenbein, H.A. (2023). Emotions in Organizations: Theory and Practice. *Annual Review of Psychology*. 74; 489-517. [28 s.]
- Elmholt, C. (2011). Autentisk ledelse i den emotionelle organisation. I: *Følelser i ledelse*, Århus: Forlaget Klim (s. 25 –45). [20 s.]

10. forelæsning: Ledelse

2 timer v/ Tanja Kirkegaard

På forelæsningen sættes fokus på ledelse

Litteratur (28 – 30):

- Franke, F., Felfe, J., & Pundt, A. (2014). The impact of health-oriented leadership on follower health: Development and test of a new instrument measuring health-promoting leadership. *German Journal of Human Resource Management*, 28(1-2), 139-161. [22 s.]
- Spector, P.E. (2017) Leadership and power in organizations in *Industrial and Organizational psychology. Research and Practice*. 7th edition. s. 303 – 328 [25 s.]
- Alvesson, M., & Spicer, A. (2014). Critical perspectives on leadership. *The Oxford handbook of leadership and organizations*, 40-56. [16 s.]

11. forelæsning: Voice, silence og tryghed

2 timer v/ Tanja Kirkegaard

På forelæsningen sættes fokus på Voice, silence og tryghed

Litteratur (31 – 33):

- Morrison, E. W., & Milliken, F. J. (2000). Organizational silence: A barrier to change and development in a pluralistic world. *Academy of Management review*, 25(4), 706-725. [19 s.]
- Edmondson, A. C. (2004). Psychological safety, trust, and learning in organizations: A group-level lens. In R. M. Kramer & K. S. Cook (Eds.), *Trust and distrust in organizations: Dilemmas and approaches* (s. 239–272). Russell Sage Foundation. [33 s.]
- Zadow, A., & Dollard, M.F. (2016). Psychosocial safety climate. In S. Clarke, T.M. Probst, F. Guldenmund, & J. Passmore (Eds.), *The Wiley Blackwell Handbook of the Psychology of Occupational Safety and Workplace Health* (s. 414-436). Wiley. [22 s.]

12. forelæsning: Diversitet og inklusion

2 timer v/ Tanja Kirkegård

På forelæsningen sættes fokus på Diversitet og Inklusion

Litteratur (34 – 37):

- Colella, A., et al. (2017). "One hundred years of discrimination research in the Journal of Applied Psychology: A sobering synopsis." *Journal of Applied Psychology* 102(3): 500-513. [13 s.]
- Heilman, M. E., & Caleo, S. (2017). *Gender Discrimination in the Workplace*. Oxford Handbook of Discrimination at Work. [30 s.]
- Elizabeth Dorrance Hall & Patricia E. Gettings (2020) "Who is this little girl they hired to work here?": Women's experiences of marginalizing communication in male-dominated workplaces, *Communication Monographs*, 87:4, 484-505, DOI: 10.1080/03637751.2020.1758736 [21 s.]
- Ren, L. R., et al. (2008). "A meta-analysis of experimental studies on the effects of disability on human resource judgments." *Human Resource Management Review* 18(3): 191-203. [12 s.]

13. forelæsning: Selvstyrende arbejdsgrupper

2 timer v/ Thomas Borchmann

På forelæsningen introduceres til forskellige perspektiver på arbejdsgrupper og de gevinster og udfordringer, der kan være forbundet hermed

Litteratur (38 - 41):

- Hackman, R. J. (1990): "Conclusion: Creating More Effective Work Groups in Organizations". I: Hackman (edit.): *Groups that work (and those that don't)*. Jossey-bass Publ. [25 s.]

- Morgen, H. & Thomas, K. (1997): "A psychodynamic perspective on group processes". I: Wetherell, M (ed.): Identities, Groups and Social Issues. Sage. (s.70 - 85 og 94 – 110 **[31 s.]**)
- Barker, J.R. (1993). Tightening the iron Cage: Concertive Control inn Self-Managing Teams. Administrative Science Quarterly, 38 **[29 s.]**
- Pedersen & Borchmann (2016): Om forbundenheders velsignelser og forbandelser – et studie af de intrapsyriske konflikter, som teamorganisering kan påføre os. Tidsskrift for Arbejdsliv 2016/3 **[22 s.]**

14. forelæsning: Udfordringer i konsulentarbejdet

2 timer v/ Anners Abild

På forelæsningen introduceres til konsulentarbejdet og nogle af dets udfordringer

Litteratur:

- Der er ikke knyttet litteratur til forelæsningsgangen

15. forelæsning: Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (I)

2 timer v/ Einar Baldursson

På 15 - 17 forelæsning introduceres til forskellige teorier om psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner

Litteratur (42 - 52):

- Selye, H. (1999). Stress; the general adaptation syndrome and dissonances of adaptation. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. **[2 s.]**
- Lazarus, R. S. & Folkman, Susan (1987) Transactional Theory and Research on emotions and coping. European Journal of Personality, Vol. 1 p. **[26 s.]**
- Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. American Psychologist, vol. 44, no 3 **[11 s.]**
- Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 35(1), 2-16. **[13 s.]**
- Joëls, Marian, and Tallie Z. Baram. "The neuro-symphony of stress." Nature reviews neuroscience 10.6 (2009): 459-466. **[6 s.]**
- Bayes, A., Tavella, G., & Parker, G. (2021). The biology of burnout: Causes and consequences. The World Journal of Biological Psychiatry, 22(9), **[9 s.]**
- Karasek (1979). Jobdemand, decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign. Administrative Science Quarterly. Vol. 24, no. 2. **[20 s.]**
- Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. **[9 s.]**

- Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. [11 s.]
- Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neuro-social teori om stress. Psyke & Logos. [18 s.]
- Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund, 9(16). 33-62 [21 s.]

16. forelæsning: Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (II)

2 timer v/ Einar Baldursson

På 15 – 17 forelæsning introduceres til forskellige teorier om psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner

Litteratur (42-52):

- Selye, H. (1999). Stress; the general adaptation syndrome and dissonances of adaptation. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. [2 s.]
- Lazarus, R. S. & Folkman, Susan (1987) Transactional Theory and Research on emotions and coping. European Journal of Personality, Vol. 1 p. [26 s.]
- Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. American Psychologist, vol. 44, no 3 [11 s.]
- Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 35(1), 2-16. [13 s.]
- Schwabe, L., Joëls, M., Roozendaal, B., Wolf, O. T., & Oitzl, M. S. (2012). Stress effects on memory: an update and integration. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 36(7), 1740-1749. [8 s.]
- Oosterholt, B. G., der Linden, D. V., Maes, J. H., Verhraak, M. J., & Kompier, M. A. (2012). Burned out cognition-cognitive functioning of burnout patients before and after a period with psychological treatment. Scandinavian journal of work, environment & health, 38(4). [9 s.]
- Karasek (1979). Jobdemand, decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign. Administrative Science Quarterly. Vol. 24, no. 2. [20 s.]
- Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. [9 s.]
- Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. [11 s.]
- Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neuro-social teori om stress. Psyke & Logos. [18 s.]

- Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund, 9(16). 33-62 [21 s.]

17. forelæsning: Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (III)

2 timer v/ Einar Baldursson

På 15 – 17 forelæsning introduceres til forskellige teorier om psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner

Litteratur (42-52):

- Selye, H. (1999). Stress; the general adaptation syndrome and dissonances of adaptation. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. [2 s.]
- Lazarus, R. S. & Folkman, Susan (1987) Transactional Theory and Research on emotions and coping. European Journal of Personality, Vol. 1 p. [26 s.]
- Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. American Psychologist, vol. 44, no 3 [11 s.]
- Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 35(1), 2-16. [13 s.]
- Bayes, A., Tavella, G., & Parker, G. (2021). The biology of burnout: Causes and consequences. The World Journal of Biological Psychiatry, 22(9), [9 s.].
- Joëls, Marian, and Tallie Z. Baram. "The neuro-symphony of stress." Nature reviews neuroscience 10.6 (2009): 459-466. [6 s.]
- Karasek (1979). Jobdemand, decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign. Administrative Science Quarterly. Vol. 24, no. 2.
- Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. [9 s.]
- Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. [11 s.]
- Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neuro-social teori om stress. Psyke & Logos. [18 s.]
- Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund, 9(16). 33-62 [21 s.]

18. forelæsning: Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (IV)

Mobning

2 timer v/ Thomas Borchmann

På 18. forelæsning introduceres til forskellige teorier om arbejdsrelateret mobning og årsager til arbejdsrelateret mobning

Litteratur (52-56):

- Einarsen, S., Hoel, H., Zapf, D., & Cooper, C. L. (2011). The concept of bullying and harassment at work: The European tradition. In S. Einarsen, H. Hoel, D. Zapf, & C. L. Cooper (Eds.), *Bullying and harassment in the workplace. Developments in theory, research, and practice.* (2nd ed.) Boca Raton: CRC Press., 3-40 **[38 s.]**
- Samnani, A.-K., & Singh, P. (2012). 20 Years of workplace bullying research: A review of the antecedents and consequences of bullying in the workplace. *Aggression and Violent Behavior*, 17(6), 581-589. **[9 s.]**
- Mulder, R., Pouwelse, M., Lodewijkx, H., & Bolman, C. (2014). Workplace mobbing and bystanders' helping behaviour towards victims: The role of gender, perceived responsibility and anticipated stigma by association. *International Journal of Psychology*, 49, 304-312. doi: 10.1002/ijop.12018 **[9 s.]**
- Nielsen, M. B., Glasø, L., & Einarsen, S. (2017). Exposure to workplace harassment and the Five Factor Model of personality: A meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, 104, 195-206 **[12 s.]**

Litteratur til kursusmodulet i Arbejds- og organisationspsykologi		
Tema: Arbejds- og organisationssyn		
1	Torpegaard og Borchmann, (2009) Hvad er arbejde og hvordan bør arbejdsorganisationer anskues? Workingpaper. (uploades til moodle)	22 s.
2	Adler, Paul S.; Linda C. Forbes & Hugh Willmott (2007) Critical Management Studies, I Walsh, James P. (Editor) & Arthur P. Brief (Eds.). <i>The Academy of Management Annals of Organization and Management</i> , Vol. 1 Lawrence Erlbaum Associates Inc, New York (December 2007) 119 - 154 (1-27 i kompendiet) (uploades til moodle)	27 s.
3	Morgan.G. (1980) Paradigms, Metaphors and puzzle-solving in organization theory. <i>Administrative Science Quarterly</i> , Vol. 25 . Issue 4 – 605-622 (uploades til moodle)	17 s.
4	Standing, G. (2016) The Precariat. Kap 1 i bogen The Precariat. London: Bloomsbury (s. 1-28) (uploades til moodle)	28 s.

Tema: Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol		
5	Sabro, K. E. (1984) Organisationsteori I (red. Eggert Petersen og Knud-Erik Sabroe) Arbejdsspsykologi: arbejde, arbejdsmiljø og arbejdsorganisation. Munksgaard. (uploades til moodle)	14 s.
6	Taylor, F.W. (1999). Scientific management. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. (uploades til moodle)	5 s.
7	Braverman, H. (1974) Kap. 4. Scientific Management i bogen Labour and Monopoly Capital (uploades til moodle)	26 s.
8	Chan, J et al (2020) Kap. 4. Managing Foxconn i bogen Dying for an Iphone. London: Pluto press (48- 69) (uploades til moodle)	21 s.
9	Leidener, R. (1993) Kap. 2. How can work on people be routinized i bogen Fast Food Fast Talk. University of California Press (s. 24 – 43) (uploades til moodle)	19 s.
10	Callum, C. (2020) Kap. 3. The system of Control i bogen Riding for Deliveroo. Cambridge: Polity Press (s. 41 – 72) (uploades til moodle)	31 s.
11	Healey, M. (2020) Kap 4. Alienation and work: ICT professionals I bogen Marx and Digital Machines: Alienation, Technology, Capitalism. London: University of Westminster Press. (s. 39 – 57) (uploades til moodle)	18 s.
12	Martha Crowley, Daniel Tope, Lindsey Joyce Chamberlain and Randy Hodson: Neo-Taylorism at Work: Occupational Change in the Post-Fordist Era <i>Social Problems</i> Vol. 57, No. 3 (August 2010), s. 421-447 (uploades til moodle)	26 s.
13	Roethlisberger, F.J. & Dickson, W.J. (1999). Group restriction of output. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. (uploades til moodle)	12 s.
14	Herzberg, F. (1999). Motivation through job enrichment. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. (uploades til moodle)	9 s.
15	McGregor, D. M. (1957). The Human Side of Enterprise. Management Review, 46, 22-28. (uploades til moodle)	8 s.
16	Kondrasuk, J (1981) Studies in MBO Effectiveness, The Academy of Management Review, Vol. 6, No. 3 (Jul., 1981), s. 419-430 https://www-	11 s.

	jstor-org.zorac.aub.aau.dk/stable/257377?sid=primo&origin=cross-ref&seq=1	
17	Bass, B (1990) From Transactional to Transformational leadership: learning to share the vision. <i>Organizational Dynamics</i> . Vol 18. 19-31 (uploades til moodle)	12 s.
18	Tourish, D. (2019) Flawed Theorizing, Dodgy Statistics and (In)Authentic Leadership Theory. Kap.7 i <i>Management Studies in Crisis – Fraud, deception and Meaningsless research</i> https://www-cambridge-org.zorac.aub.aau.dk/core/books/management-studies-in-crisis/flawed-theorising-dodgy-statistics-and-inauthentic-leadership-theory/E9BAA34B6795531ABA1960AA1AE7727D	28 s.
19	Kunda, G. (2006) Culture and Organization. Kap 1 i <i>Engineering Culture - Control and committent in a High-tech Cooperation</i> . Philadelphia: Temple University press (s. 1- 25) (uploades til moodle)	25 s.
20	Tynell, J. (2002). Det er min egen Skyld. <i>Tidsskrift for arbejdsliv</i> , 2002 (uploades til moodle)	18 s.
21	Fleming, P & Sturdy, (2009) "'Just be yourself!': Towards neo-normative control in organisations?", <i>Employee Relations</i> , Vol. 31 Issue: 6, s. 569-583, https://doi.org/10.1108/01425450910991730 (uploades til moodle)	14 s.
Tema: Kultur, Følelser, Magt og Ledelse		
22	Alvesson, M., Kärreman, D., & Ybema, S. (2017). Studying culture in organizations. <i>The Oxford handbook of management</i> , 103-126. (uploades til moodle)	23 s.
23	Smollan, R.K.& Sayers, J.G. (2009). Organizational culture, change and emotions: A qualitative study. <i>Journal of change management</i> 9 (4), 435-457 (uploades til moodle)	22 s.
24	Kirkegaard, T., & Brinkmann, S. (2016). "Which coping strategies does the working environment offer you?" A field study of the distributed nature of stress and coping. <i>Nordic Psychology</i> , 68(1), 12-29. https://www-tandfonline-com.zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.1080/19012276.2015.1045543	19 s.
25	Ashkanasy, N.M., & Humphrey, R.H. (2014). Leadership and Emotion: A Multilevel Perspective. <i>The Oxford handbook of management</i> , 783-804. (uploades til moodle)	21 s.
26	Elfenbein, H.A. (2023). Emotions in Organizations: Theory and Practice. <i>Annual Review of Psychology</i> . 74; 489-517. (uploades til moodle)	28 s.
27	Elmholdt, C. (2011). Autentisk ledelse i den emotionelle organisation. I: <i>Følelser i ledelse</i> , Århus: Forlaget Klim (s. 25 –45). (uploades til moodle)	20 s.

28	Franke, F., Felfe, J., & Pundt, A. (2014). The impact of health-oriented leadership on follower health: Development and test of a new instrument measuring health-promoting leadership. <i>German Journal of Human Resource Management</i> , 28(1-2), 139-161. (uploades til moodle)	22 s.
29	Spector, P.E.(2017) Leadership and power in organizations in Industrial and Organizational psychology. Research and Practice. 7 th edition. P 303-328. (uploades til moodle)	25 s.
30	Alvesson, M., & Spicer, A. (2014). Critical perspectives on leadership. <i>The Oxford handbook of leadership and organizations</i> , 40-56. (uploades til moodle)	16 s.
31	Morrison, E. W., & Milliken, F. J. (2000). Organizational silence: A barrier to change and development in a pluralistic world. <i>Academy of Management review</i> , 25(4), 706-725. (uploades til moodle)	19 s.
32	Edmondson, A. C. (2004). Psychological safety, trust, and learning in organizations: A group-level lens. In R. M. Kramer & K. S. Cook (Eds.), <i>Trust and distrust in organizations: Dilemmas and approaches</i> (s. 239–272). Russell Sage Foundation. (uploades til moodle)	33 s.
33	Zadow, A., & Dollard, M.F. (2016). Psychosocial safety climate. In S. Clarke, T.M. Probst, F. Guldenmund, & J. Passmore (Eds.), <i>The Wiley Blackwell Handbook of the Psychology of Occupational Safety and Workplace Health</i> (s. 414-436). Wiley. https://onlinelibrary-wiley-com.zorac.aub.aau.dk/doi/epdf/10.1002/9781118979013.ch18	22 s.
Tema: Inklusion og diversitet		
34	Colella, A., et al. (2017). "One hundred years of discrimination research in the Journal of Applied Psychology: A sobering synopsis." <i>Journal of Applied Psychology</i> 102(3): 500-513. (uploades til moodle)	13 s.
35	Heilman, M. E., & Caleo, S. (2017). Gender Discrimination in the Workplace. <i>Oxford Handbook of Discrimination at Work</i> . https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199363643.013 , 7. (uploades til moodle)	30 s.
36	Elizabeth Dorrance Hall & Patricia E. Gettings (2020) "Who is this little girl they hired to work here?": Women's experiences of marginalizing communication in male-dominated workplaces, <i>Communication Monographs</i> , 87:4, 484-505, DOI: 10.1080/03637751.2020.1758736 (uploades til moodle)	21 s.
37	Ren, L. R., et al. (2008). "A meta-analysis of experimental studies on the effects of disability on human resource judgments." <i>Human Resource Management Review</i> 18(3): 191-203. https://www-sciencedirect-com.zorac.aub.aau.dk/science/article/pii/S1053482208000296	12 s.
Tema: Arbejdsgrupper og gruppeorganisering		

38	Hackman, R. J. (1990): "Conclusion: Creating More Effective Work Groups in Organizations". I: Hackman (edit.): Groups that work (and those that don't). Jossey-bass Publ. (uploades til moodle)	25 s.
39	Morgen, H. & Thomas, K. (1997): "A psychodynamic perspective on group processes". I: Wetherell, M (ed.): Identities, Groups and Social Issues. Sage. (s. 70-85 og 94-110) (uploades til moodle)	31 s.
40	Barker, J.R. (1993). Tightening the iron Cage: Concertive Control in Self-Managing Teams. Administrative Science Quarterly, 38 (uploades til moodle)	29 s.
41	Pedersen & Borchmann (2016): Om forbundenheders velsignelser og forbandelser – et studie af de intrapsyriske konflikter, som teamorganisering kan påføre os. Tidsskrift for Arbejdsliv 2016/3 (107) (uploades til moodle)	22 s.
	Tema: Arbejdsmiljø, belastninger, stress og udbrændthed	
42	Selye, H. (1999). Stress; the general adaptation syndrome and dissonances of adaptation. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. (uploades til moodle)	2 s.
43	Lazarus, R. S. & Folkman, Susan (1987) Transactional Theory and Research on emotions and coping. European Journal of Personality, Vol. 1 p. (uploades til moodle)	26 s.
44	Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. American Psychologist, vol. 44, no 3 (uploades til moodle)	11 s.
45	Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 35(1), 2-16. (uploades til moodle)	13 s.
46	Joëls, Marian, and Tallie Z. Baram. "The neuro-symphony of stress." Nature reviews neuroscience 10.6 (2009): 459-466. https://www-nature-com.zorac.aub.aau.dk/articles/nrn2632	6 s.
47	Bayes, A., Tavella, G., & Parker, G. (2021). The biology of burnout: Causes and consequences. The World Journal of Biological Psychiatry, 22(9) https://www-tandfonline-com.zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.1080/15622975.2021.1907713	9 s.
48	Karasek (1979). Jobdemand, decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign. Administrative Science Quarterly. Vol. 24, no. 2. (uploades til moodle)	20 s.

49	Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. (uploades til moodle)	9 s.
50	Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. (uploades til moodle)	11 s.
51	Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neuro-social teori om stress. Psyke & Logos. (uploades til moodle)	18 s.
52	Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund, 9(16). 33-62 (uploades til moodle)	23 s.
Tema: Mobning		
53	Einarsen, S., Hoel, H., Zapf, D., & Cooper, C. L. (2011). The concept of bullying and harassment at work: The European tradition. In S. Einarsen, H. Hoel, D. Zapf, & C. L. Cooper (Eds.), <i>Bullying and harassment in the workplace. Developments in theory, research, and practice</i> . (2nd ed.) Boca Raton: CRC Press., 3-40 (uploades til moodle)	38 s.
54	Samnani, A.-K., & Singh, P. (2012). 20 Years of workplace bullying research: A review of the antecedents and consequences of bullying in the workplace. <i>Aggression and Violent Behavior</i> , 17(6), 581-589. (uploades til moodle)	9 s.
55	Mulder, R., Pouwelse, M., Lodewijkx, H., & Bolman, C. (2014). Workplace mobbing and bystanders' helping behaviour towards victims: The role of gender, perceived responsibility and anticipated stigma by association. <i>International Journal of Psychology</i> , 49, 304-312. doi: 10.1002/ijop.12018 (uploades til moodle)	9 s.
56	Nielsen, M. B., Glasø, L., & Einarsen, S. (2017). Exposure to workplace harassment and the Five Factor Model of personality: A meta-analysis. <i>Personality and Individual Differences</i> , 104, 195-206 (68) (uploades til moodle)	12 s.
I alt 1060 sider		

Klinisk Psykologi

Modultitel dansk: *Klinisk psykologi*

Modultitel engelsk: *Clinical Psychology*

ECTS: 10

Placering

5. Semester (Bacheloruddannelse i Psykologi)

Modulansvarlig

Majse Lind, mlind@ikk.aau.dk

Undervisere

Camilla Chelina Dybdal, ccp.dybdal@gmail.com

Cecilie Marie Schmidt Thøgersen, ceciliemst@ikk.aau.dk

Gry Kjærdsdam Telléus, gdk@ikk.aau.dk

Mette Thuesen, thuesen@ikk.aau.dk

Majse Lind, mlind@ikk.aau.dk

Lennart Kiel, lennartkiel@ikk.aau.dk

Casper Feilberg, feilberg@ikk.aau.dk

Rasmus Birk, rbirk@ikk.aau.dk

Ole Karkov Østergaard, karkov@ikk.aau.dk

Antal seminarhold: 2.

Antal seminar timer (workshops af i alt 8 timer): 2 x 3 timer, 1 x 2 timer v/ Majse Lind & Lennart Kiel

Type og sprog

Studiefagsmodul (dansk)

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater inden for den kliniske psykologi, herunder teorier om psykiske lidelser og problemer fremkaldt af livskriser samt teorier om egentlige psykopatologiske tilstande.

Læringsmål

Viden

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere viden om og forståelse af:

- centrale psykiske/psykiatriske lidelser og problemer på et psykologibaseret grundlag, samt forskelle og ligheder mellem centrale psykologiske teorier indenfor dette område
- psykologiske klassifikationssystemer og perspektiver på de psykiske forstyrrelses ætiologi og patogenese
- personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved dannelse af psykiske forstyrrelser
- centrale teorier og empiri indenfor klinisk psykologi med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge

Færdigheder

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere færdigheder i:

- at identificere psykologiske aspekter af psykiatriske lidelser og
- at anvende psykologiske perspektiver på psykiatriske lidelsers og psykiske lidelsers klassifikation, ætiologi og patogenese
- at anvende teori og empiri på udvalgte områder indenfor klinisk psykologi til at begrundede og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle klinisk-psykologisk indsigt i faglige sammenhænge

Kompetencer

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere kompetencer til:

- at håndtere ovenstående viden og kompetencer i konkrete, afgrænsede sammenhænge
- at kunne identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Faget Klinisk Psykologi har tematisk fællesskab med Psykiatri (6. semester), i og med, at begge fag bl.a. omhandler forståelse af mennesker med psykiske lidelser. Klinisk Psykologi fokuserer i højere grad på den psykologiske og sociale dynamik bag udviklingen af psykiske problemer, hvor emner som kontakt mellem behandler og klient/patient, virksomme elementer i forskellige former for psykoterapi, de fænomenologiske aspekter af psykisk lidelse og betydningen af den kontekst, som behandlingen foregår i.

Omfang og forventet arbejdsindsats

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
18 forelæsninger à 2 timer	36
Evalueringer	1
3 workshops à 3 eller 2 timer	8
Læsning og forberedelse	223

<i>Eksamen</i>	<i>1</i>
<i>Kollektiv feedback på eksamen</i>	<i>1</i>

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 18

Antal spørgetimer: 1

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 8

Antal seminarhold: 2

Deltagere

5. semesters studerende på bacheloruddannelsen - samlest med KA-sidefag med studietidsforlængelse.

Deltagerforudsætninger

Ingen specielle

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Forelæser
1	2x45 min.	Introduktion til klinisk psykologi	Majse Lind
2	2x45 min.	Filosofiske og historiske perspektiver på psykopatologi	Rasmus Birk
3	2x45 min.	Nosologi og symptombeskrivelse: kategoriske og dimensionelle forståelser af psykisk lidelse	Lennart Kiel
4	2x45 min	Fællesfaktorprincippet	Ole Karkov Østergaard
5	2x45 min	Fællesfaktorprincippet fortsat	Ole Karkov Østergaard
	2 x 45 min	WORKSHOP 1	
6	2 x 45 min	Udviklingspsykopatologi	Lennart Kiel
7	2x45 min	Klinisk børnepsykologi/ 1	Camilla Chelina Dybdal

8	2x45 min	Klinisk børnepsykologi /2	Camilla Chelina Dybdal
9	2x45 min.	Den psykoanalytiske forståelse af psykisk lidelse	Mette Thuesen
10	2x45 min.	Den psykoanalytiske forståelse af psykisk lidelse: objektrelationsteori	Mette Thuesen
11	2x45 min.	Den psykodynamiske/analytiske forståelse af psykisk lidelse: Moderne tilknytnings- og mentaliseringsteori	Majse Lind
	3 x 45 min	WORKSHOP 2	
12	2x45 min.	Den kognitive/adfærdsteoretiske forståelse af psykisk lidelse	Gry Kjærdsdam Telléus
13	2x45 min	Den kognitive/adfærdsteoretiske forståelse af psykisk lidelse	Gry Kjærdsdam Telléus
14	2x45 min	Power Threat Meaning Framework (PTMF)	Cecilie Thøgersen
15	2 x 45 min	Den narrative/poststrukturalistiske forståelse af psykisk lidelse	Majse Lind
16	2 x 45 min	Den narrative/poststrukturalistiske forståelse af psykisk lidelse	Majse Lind
	3x45 min.	WORKSHOP 3	
17	2x45 min	Eksistentiel-fænomenologisk forståelse af psykisk lidelse	Casper Feilberg
18	2x45 min	Samfundsmæssige og kulturelle perspektiver på psykopatologi	Rasmus Birk
19	1x45 min	Spørgetime, eksamensforberedelse samt slutevaluering	Majse Lind

Eksamen

Mundtlig pba. projekt

Prøven er en synopsisprøve. Synopsis udarbejdes i relation til pensum.

En synopsis er en kort, fokuseret akademisk tekst, der opridser en problemstilling og en analyse af den som forberedelse til en efterfølgende faglig drøftelse. Ved den mundtlige eksamen holder den studerende et oplæg i maksimalt 5 minutter. Den efterfølgende diskussion

tager udgangspunkt i det skriftlige arbejde.

Eksaminator inddrager også pensummateriale, som ikke har været berørt i synopsis.

Der gives karakter på grundlag af den samlede præstation.

Sidetæl: 1-3 sider.

Prøvetid: 30 minutter inklusiv votering og karaktergivning.

Pensumramme: 1000 sider obligatorisk litteratur.

Prøven bedømmes af eksaminator og intern censor.

Tilladte hjælpemidler: Med visse hjælpemidler:

- Projektrapporten (synopsis)
- De studerendes noter.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelsen bedømmes af eksaminator og intern censor.

Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

Der gives kollektiv feedback på eksamenen

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Introduktion til klinisk psykologi.

2 timer v/ Majse Lind

Forelæsningen giver en introduktion til faget klinisk psykologi – fagets genstandsområde, centrale grundbegreber og kort oprids af de terapeutiske skoledannelser

Litteratur:

- Hougaard, E. (2004). Psykoterapi: teori og forskning. Kap 2 + 3 (s. 26-37) **[11 s.]**
- Simonsen, E., & Møhl, B. (red.) (2024). *Grundbog i psykiatri*. Hans Reitzels Forlag. Kap 1 s. 25-49 **[24 s.]**

2. Forelæsning: Filosofiske og historiske perspektiver på psykopatologi

2 timer v/ Rasmus Birk

Denne forelæsning introducerer til filosofiske og historiske perspektiver på psykopatologi. I forelæsningen vil jeg gennemgå psykopatologiens historie, med et fokus på, hvordan psykiske lidelser (og de forskellige discipliner, der behandler dem) har udviklet sig historisk. Derudover undersøger forelæsningen en række aktuelle diskussioner om psykopatologiens natur: hvad er psykiske lidelser/psykopatologi egentlig, og hvordan bør vi forstå dem? Den anbefalede læserækkefølge er Rose, Stein, Kendler.

Litteratur:

- Stein, D. J., Nielsen, K., Hartford, A., Gagné-Julien, A.-M., Glackin, S., Friston, K., Maj, M., Zachar, P., & Aftab, A. (2024). Philosophy of psychiatry: Theoretical advances and clinical implications. *World Psychiatry*, 23(2), 215–232. [17 s.]
- Kendler, K. S., Tabb, K., & Wright, J. (2022). The Emergence of Psychiatry: 1650–1850. *American Journal of Psychiatry*, 179(5), 329–335. [6 s.]
- Rose, N. (2018). *Our Psychiatric Future*. Polity. Kapitel 1, s.1-24 [23 s.]

3. Forelæsning: Nosologi og symptombeskrivelse: kategoriske og dimensionale forståelser af psykisk lidelse

4 timer v/ Lennart Kiel

Denne forelæsning giver en grundlæggende introduktion til deskriptiv psykopatologi og nosologi; det vil sige, hvordan psykiske symptomer systematisk kan beskrives og klassificeres. Vi ser nærmere på både kategoriske tilgange til psykiske lidelser, såsom ICD- og DSM-systemerne og nyere dimensionale tilgange som HiTOP-modellen. Forelæsningen tjener som en bred indføring til beskrivelse af psykopatologiske udtryk forud for de teori-specifikke forelæsninger om forskellige teoretiske og metapsykologiske forståelser af, hvad psykisk lidelse er.

Læserækkefølge

Start med at læse Simonsen (2024) og derefter Kotov et al. (2021), der introducerer til en evidens-baseret dimensional forståelse af psykiske symptomer, og hvordan de samoptræder hos personer.

Litteratur:

- Kotov, R., Krueger, R. F., Watson, D., Cicero, D. C., Conway, C. C., DeYoung, C. G., Eaton, N. R., Forbes, M. K., Hallquist, M. N., Latzman, R. D., Mullins-Sweatt, S. N., Ruggero, C. J., Simms, L. J., Waldman, I. D., Waszczuk, M. A., Wright, A. G. C., Cannon, T., & Widiger, T. (2021). The Hierarchical Taxonomy of Psychopathology (HiTOP): A Quantitative Nosology Based on Consensus of Evidence. *Annual Review of Clinical Psychology*, 17(1), 83–108 [26 s.]
- Simonsen, E. (2024). *Psykiatrisk Klassifikation*. I Simonsen, E. & Møhl, B. (Eds.), *Grundbog i Psykiatri* (s. 189-208). Hans Reitzels Forlag, København. ISBN: 978-87-02-31888-3. [20 s.]

4. + 5. Forelæsning: Fællesfaktorprincippet i forståelse og behandling af psykisk lidelse

4 timer v/ Ole Karkov Østergård

Til denne forelæsning vil vi udfordre de mere specifikke terapiretningers tilgang til at forstå og behandle psykisk lidelse ved at se på mennesket som et socialt væsen, hvor både psykisk lidelse og dets behandling altid er indlejret i en social kontekst og relation. Det vil vi gøre ved at diskutere Bruce Wampolds kontekstuelle model, der præsenteres som et alternativ til

den traditionelle medicinske model, samt ved at præsentere fællesfaktorparadigmet. Der vil blive lagt særlig vægt på arbejdsalliancen og processen med reparation af alliancebrud, der anses for fælles faktorer, som har betydning for effekten af psykoterapi på tværs af de forskellige terapiretninger.

Anbefalet læserækkefølge: Wampold and Imel (2015), Bordin (1979), Eubanks et al., (2021), Muran et al. (2023), Norcross and Wampold (2019)

Litteratur:

- Bordin, E. S. (1979). The generalizability of the psychoanalytic concept of the working alliance. *Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 16, 252-260. **[9 s.]**
- Eubanks, C. F., Sergi, J., & Muran, J. C. (2021). Responsiveness to ruptures and repairs in psychotherapy. In J. C. Watson & H. Wiseman (Eds.), *The Responsive Psychotherapist: Attuning to Clients in the Moment* (s. 83–104). American Psychological Association. **[21 s.]**
- Muran, J. C, Eubanks, F. C., Samstag, W. L. (2023). Introduction: Rupture in a Wicked and Wonderful World. In: *Rupture and Repair in Psychotherapy - A Critical Process for Change* (2023). Eubanks, F. C., Samstag, W. L. & Muran, J. C (Editors). American Psychological Association, s. 3-20. **[17 s.]**
- Norcross, J. C., & Wampold, B. E. (2019). Relationships and Responsiveness in the Psychological Treatment of Trauma: The Tragedy of the APA Clinical Practice Guideline. *Psychotherapy*, 56, 391-399. **[9 s.]**
- Wampold, B. E., & Imel, Z. E. (2015). The Great Psychotherapy Debate: The Evidence for What Makes Psychotherapy Work (Second edition, chapter 2 and 3, s. 37-81). Routledge **[44 s.]**

6. Forelæsning: Udviklingspsykopatologi

2 timer v/ Lennart Kiel

Denne forelæsning introducerer centrale begreber og grundantagelser inden for udviklingspsykopatologi. Udviklingspsykopatologi er et klinisk forskningsfelt, der undersøger, hvordan psykiske vanskeligheder opstår, udvikler sig, vedligeholdes og forandres på tværs af livsløbet i samspil mellem biologiske, psykologiske og sociale faktorer.

Litteratur:

- Cicchetti, D. (2023). Developmental psychopathology. In R. F. Krueger & P. H. Blaney (Eds.), *Oxford Textbook of Psychopathology* (4th ed., s. 123-144). Oxford University Press **[21 s.]**

7. + 8. Forelæsning: Klinisk børnepsykologi

4 timer v/ Camilla Chelina Dybdal

Forelæsningen giver en introduktion til den kliniske børnepsykologi hvor grundlæggende teorier og arbejdsområder præsenteres. Der tages udgangspunkt i et psykodynamisk perspektiv på børn og unge. Herunder særligt fokus på legeterapi som behandlingsmetode. Der inddrages eksempler fra klinisk praksis.

Litteratur:

- Bowlby, J. (1973/1988). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger* (s. ca. 25–47). Basic Books. **[22 s.]**
- Dybdal, C. C. P. (2016) Afslutningstemaer i psykoterapi – fra barnets og terapeutens perspektiv. In Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Et område i udvikling* (Kapitel 9) s. 179-195. København: Hans Reitzel. **[17 s.]**
- Caccia, O. (1984). "Container and contained: Analysis of two ten year old boys". *Journal of Child Psychotherapy*, vol. 10. s. 57-69. **[13 s.]**
- Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder*. (Kapitel 1: Psykodynamiske udviklingsteorier og forståelse af psykopatologi i barnealderen. København: Hans Reitzel **[17 s.]**
- Stern, D (2006): *Spædbarnets interpersonelle verden*. Hans Reitzels Forlag. s. 68-76 + 85-104 **[29 s.]**
- Mielcke, Jytte (1999): *Legeterapi og vækst*. Psykologisk set nr. 34, nov. 1999. s. 31-40 **[9 s.]**

Supplerende litteratur:

- Stern, D (2006): *Spædbarnets interpersonelle verden*. Hans Reitzels Forlag. s 114-218

9. Forelæsning: Den psykoanalytiske forståelse af psykisk lidelse

2 timer v/ Mette Thuesen

Psykoanalytisk teori er grundlaget for mange forskellige terapeutiske traditioner. I denne forelæsning gennemgås de grundlæggende principper i psykoanalytisk tænkning, (f.eks. det ubevidste, indre konflikt og forsvarsmekanismer), som har betydning for forståelsen af psykopatologi både i hverdagslivet og i alvorligere lidelser. Psykoanalysens teori om indsigts betydning for forandring vil også være central i forelæsningen.

Litteratur:

- Malan, H. D. (1979). *Psychotherapy in Everyday Life*. Side 1-4. I *Individual Psychotherapy and the Science of Psychodynamics*. Butterworth-Heinemann. **[4 s.]**
- Malan, H. D. (1979). *Inner Mechanisms in Everyday Life*. Side 5-15. I *Individual Psychotherapy and the Science of Psychodynamics*. Butterworth-Heinemann. **[11 s.]**
- Freud, S. (1915/2024). *Repression*. In M. Solms (Ed.), *The revised standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (Vol. 14, s. 129–139). Rowman & Littlefield **[12 s.]**
- Blass, R.B. (2023). On the nature of transference interpretation and why only it can bring about analytic change. *International Journal of Psychoanalysis*. 8.Vol 104(4) 701-21. **[20 s.]**

- Symington, N. (1986). Insight and Emotion in Psychoanalysis. s. 25-37. I *The Analytic Experience*. [12 s.]
- Køppe, S. (1992). Det ubevidstes eksistens. *Psyke & Logos*, 184-200. [17 s.]
- Symington, N. (1983). The analyst's act of freedom as agent of therapeutic change. *International Review of Psycho-Analysis*. 10(3):283-291. [9 s.]
- Gammelgaard, J. (2014). Klassisk psykoanalyse, ego-psykologi og selv-psykologi. I: *Personlighedspsykologi – En grundbog om personlighed og subjektivitet* (Køppe, S. & Dammeyer, J., red.), s. 149-180. Kbh: Hans Reitzels Forlag. [28 s.]

Supplerende litteratur:

- Symington, J. (1985). The Survival Function of Primitive Omnipotence. *Int. J. Psycho-Anal.*, 66:481-487
- Green, A. (1986). 'The dead mother', in *On Private Madness*, London: Hogarth Press, s. 142-173
- Freud, S. (1933). Forelæsning 31: Den psykiske personligheds bestanddele. s. 50-67.
- Blatt, S. J. (1998). Contributions of Psychoanalysis to the Understanding and Treatment of Depression. *Journal of the American Psychoanalytic Association* 46:723-752.
- Rosenbaum, B. (2023). Freud og psykiatrien. *Psyke & Logos*. 10(1).

10. Forelæsning: Den psykoanalytiske forståelse af psykisk lidelse: objektrelations-teori

2 timer v/Mette Thuesen

I objektrelations teori ses psykiske lidelser over en bred kam som udspringende af forstyrrelser i personligheden, og behandling tilrettelægges efter niveau af forstyrrelse. Forelæsningsen vil omfatte en introduktion af den gruppe af objektrelationsteorier, der kaldes "den uafhængige skole". Grundlæggende begreber vil blive introduceret såsom selv, objekt og objektrelation i et udviklingsmæssigt perspektiv og vil blive set i sammenhæng med Killingmos skelnen mellem konflikt- og deficitpatologi.

Litteratur:

- Lemma, A. (2003). Introduction to the Practice of Psychoanalytic Psychotherapy, Psychoanalysis in the Twenty-First Century. s.1-14 i *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. Chichester, England: Wiley. [14 s.]
- Killingmo, B. (1984). Conflict and Deficit. Implications for technique. *International J. of PsychoAnal.*, vol. 70, nr. 65, s. 65-79 [14 s.].
- Fonagy, P. & Target, M. (2003). Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology, kap. 7, s. 137-165 [28 s.].
- Winnicott, D.W. (1960). Ego distortion in terms of true and false self. In: *The maturational processes and the facilitating environment (1865/1996)* (s. 140- 152). International Universities Press, Inc. [12 s.].

Supplerende litteratur:

- Clarkin, J.F., Caligor, E., Stern, B., & Kernberg, O.F. (2007). STRUCTURED INTERVIEW OF PERSONALITY ORGANIZATION (STIPO) Kan findes på: <https://www.borderlinedisorders.com/structured-interview-of-personality-organization.php>

11. Forelæsning: Den psykodynamiske/analytiske forståelse af psykisk lidelse: Moderne tilknytnings- og mentaliseringsteori

2 timer v/ Majse Lind

På denne forelæsning introduceres moderne tilknytning- og mentaliseringsteori. Udviklingen af hhv typisk og atypisk mentalisering gennemgås. Mentalisering som transteoretisk og transdiagnostisk fænomen ved psykopatologi i det hele taget og personlighedsforstyrrelse i særdeleshed diskuteres.

Litteratur:

- McLaren, V., & Sharp, C. (2020). What is mentalizing?. *Adolescent Suicide and Self-Injury: Mentalizing Theory and Treatment*, 1-15. **[15 s.]**
- Fonagy, P., & Bateman, A. (2008). The development of borderline personality disorder—A mentalizing model. *Journal of personality disorders*, 22(1), 4-21. **[17 s.]**
- Luyten, P., Campbell, C., Allison, E., & Fonagy, P. (2020). The mentalizing approach to psychopathology: State of the art and future directions. *Annual review of clinical psychology*, 16(1), 297-325. **[28 s.]**

12. + 13. Forelæsning: Den kognitive/adfærdsteoretiske forståelse af psykisk lidelse

4 timer v/ Gry Kjærdsdam Telléus

Forelæsningerne giver en introduktion til den kognitive og adfærdsteoretiske forståelse af psykiske lidelser. Undervisningen vil have fokus på udviklingen af de teoretiske retninger inden for kognitiv adfærdsterapi (CBT), herunder de tre bølger, der har præget feltet. Gennem forelæsningen præsenteres konkrete eksempler på, hvordan disse teorier anvendes i forståelsen og behandlingen af forskellige psykiske lidelser. Der vil løbende blive inddraget eksempler fra klinisk praksis.

Litteratur:

- Judith S. Beck. Kognitiv adfærdsterapi - grundlag og perspektiver. 3. udgave (2023) Akademisk Forlag ISBN 9788750057826, s. 17-95 **[25 s.]**
- Lock, J., Agras, W.S., Fitzpatrick, K.K., Bryson, S.W., Jo, B. and Tchanturia, K. (2013), Is outpatient cognitive remediation therapy feasible to use in randomized clinical trials for anorexia nervosa?. *Int. J. Eat. Disord.*, 46: 567-575. **[7 s.]**

Supplerende læsning:

- Judith S. Beck. Kognitiv adfærdsterapi - grundlag og perspektiver. 3. udgave (2023) Akademisk Forlag ISBN 9788750057826, s. 45-410

14. Forelæsning: Power Threat Meaning Framework (PTMF)

2 timer v/ Cecilie Thøgersen

I 2018 publicerede the British Psychological Society's (BPS) Division of Clinical Psychology (DCP) the Power Threat Meaning Framework (PTMF). PTMF er en alternativ forståelsesramme til den gældende biomedicinske forståelse af psykisk lidelse. Målet er at give en holistisk ramme for at identificere mønstre i oprindelsen, oplevelserne og udtrykkene af følelsesmæssigt ubehag og problematisk adfærd. Denne forelæsning giver en introduktion til The Power Threat Meaning Framework som et bud på et alternativ til diagnostiske og biomedicinske sygdomsmodeller til forståelse af psykiske lidelser.

Litteratur:

- Johnstone, L., & Boyle, M. (2018). The Power Threat Meaning Framework: An Alternative Nondiagnostic Conceptual System. *Journal of Humanistic Psychology*. [18 s.]
- Read, J. & Harper, D. J. (2020): The Power Threat Meaning Framework: Addressing Adversity, Challenging Prejudice and Stigma, and Transforming Services, *Journal of Constructivist Psychology*, DOI: 10.1080/10720537.2020.1773356 [15 s.]
- Gallagher, O., Regan, E. E., & O'Reilly, G. (2024). The power threat meaning framework 5 years on – A scoping review of the emergent empirical literature. *The British Journal of Psychology*, 115(3), 555–576. [21 s.]

15. + 16. Forelæsning: Den narrative forståelse af psykisk lidelse

4 timer v/ Majse Lind

I denne forelæsning vil rette fokus på teori og forskning indenfor den narrative forståelse af psykopatologi. Vi vil først opnå en forståelse af, hvad det narrative perspektiv går ud på. Dernæst vil vi fokusere på, hvordan den narrative identitet og narrativitet er karakteriseret hos mennesker med psykopatologi.

Litteratur:

Den narrative identitet og narrativitet:

- Freedman, J. & Combs, G. (2016): Narrative Therapy's Relational Understanding of Identity. *Family Process*. Vol 55/2 [14 s.]
- White, M. (2006). Det narrative perspektiv i terapien. *Narrativ teori*. Hans Reitzels Forlag. Kap 1 (s. 25-49) [24 s.]
- Freedman, J. & Combs, G. (1996). Kap 3: Opening space for new stories. *Narrative therapy*. Norton, s. 42-76 [35 s.]
- Holmgreen, A.. (2013). *Terapifortællinger*. Dansk Psykologisk Forlag. Kap 1 (s. 25-56) [31 s.]
- Holmgreen, A. (2008). Kap 2: Fra skam til berettigelse – om eksternalisering af problemet. *Terapifortællinger*, 59-89. Dansk Psykologisk Forlag [30 s.]
- Lund-Jacobsen, D. (2020). Brug af metaforer letter samtalen om det svære- *Fag & Forskning*, 2: 62-69 [7 s.].

Narrativ identitet og psykopatologi:

- Adler, J. M. (2012). Living into the story: Agency and coherence in a longitudinal study of narrative identity development and mental health over the course of psychotherapy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 102(2), 367–389. **[22 s.]**
- Lind, M., Jørgensen, C. R., Heinskou, T., Simonsen, S., Bøye, R., & Thomsen, D. K. (2019). Patients with borderline personality disorder show increased agency in life stories after 12 months of psychotherapy. *Psychotherapy*, 56(2), 274-284. **[10 s.]**
- Lind, M., Sharp, C., & Dunlop, W. L. (2022). Why, how, and when to integrate narrative identity within dimensional approaches to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 36(4), 377-398. **[21 s.]**

Supplerende litteratur:

- Holmgreen, A. (2013). Terapi fortællinger. Dansk Psykologisk Forlag.
- Cowan, H. R., Mittal, V. A., & McAdams, D. P. (2021). Narrative identity in the psychosis spectrum: a systematic review and developmental model. *Clinical psychology review*, 88, 102067. **[25 s.]**

17. Forelæsning: Eksistentiel-fænomenologisk forståelse af psykisk lidelse (psykose)

2 timer v/ Casper Feilberg

Rosenfelds (1987) eksempler og psykologiske forståelse af mennesker med psykotiske lidelser sættes i samspil med en eksistentiel-fænomenologisk (Keller 2008) forståelse af psykose, med bl.a. en pointe om, at vores umiddelbare måde at opleve på ikke kan deles op i fantasi (psykose) og virkelighed, men rummer noget af begge dele samtidig. Dette fører til en almenpsykologisk diskussion af virkelighed og fantasi, og vores åbenhed for den andens psykiske liv og modtagelighed for andres projektioner. Det terapeutiske arbejde med mennesker med psykotiske lidelser er jf. Rosenfeld afhængig af en forståelse af projektiv identifikation og narcissisme, og vigtigheden af at arbejde med sig selv som menneske og terapeut (1987a+b). Afslutningsvist berøres derfor Rosenfelds teori om destruktiv narcissisme.

Anbefalet læserækkefølge: Rosenfeld (1987a), Keller (2008), Rosenfeld (1987b).

Litteratur:

- Keller, K. D. (2008). Phenomenological Understanding of Psychosis. *Journal of the Society for Existential Analysis*, 19.1. s. 17-32 **[12 s.]**
- Rosenfeld, H. (1987a). *Impasse and Interpretation : Therapeutic and Anti-Therapeutic Factors in the Psychoanalytic Treatment of Psychotic, Borderline, and Neurotic Patients*, (Introduction, s. 3-24), Taylor & Francis Group **[22 s.]**

- Rosenfeld, H. (1987b). *Impasse and Interpretation : Therapeutic and Anti-Therapeutic Factors in the Psychoanalytic Treatment of Psychotic, Borderline, and Neurotic Patients*, (Chapter 6: Destructive narcissism and the death instinct, s. 105-120, uddrag), Taylor & Francis Group. **[16 s.]**

Supplerende litteratur

- Harder, S. & Rosenbaum, B. (2015). Contemporary Psychodynamic Approaches to Psychosis. In P. Luyten, L. Mayes, P. Fonagy, M. Target & S. J. Blatt, (Eds), *Handbook of Contemporary Psychodynamic Approaches to Psychopathology*, s. 259-287. New York, NY: The Guilford Press.
- Keller, K.D. (2015). Terapeutisk socialitet i psykoanalysen. In: A. D. Sørensen og K. D. Keller (red.). *Psykoterapien og den eksistentielle erfaring. Eksistentiel-fænomenologiske perspektiver på psykoterapi*, s. 213 - 250, Aalborg Universitetsforlag. <https://doi.org/10.4324/9780203582015>.

18. Forelæsning: Samfundsmæssige og kulturelle forståelser af psykiske lidelser 2 timer v/ Rasmus Birk

Vi lever i en tid, hvor psykiatriske diagnoser diskuteres heftigt. Hvorfor er der så mange, som diagnosticeres? Lever vi i en 'diagnosekultur', hvor psykiatriens sprog koloniserer vores livsverden? Er det snarere kapitalismen/neoliberalismen/konkurrencestaten/accelerationssamfundet/præstationssamfundet (m.fl.) som får folk til at bukke under? Denne forelæsning bygger videre på den foregående og undersøger psykiske lidelser, med særligt fokus på, hvordan psykopatologi påvirkes af det samfundsmæssige, sociale og kulturelle. Anbefalet læsereækkefølge: Rose, Luhrmann, Kirmayer, Gómez-Carillo & Kirmayer

Litteratur:

- Rose, N. (2018). Our Psychiatric Future. Polity. Kapitel 3, s. 41-67 **[26 s.]**
- Gómez-Carrillo, A., & Kirmayer, L. J. (2023). A cultural-ecosocial systems view for psychiatry. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1031390, s. 1-14. **[14 s.]**
- Luhrmann, T. M., Padmavati, R., Tharoor, H., & Osei, A. (2015). Differences in voice-hearing experiences of people with psychosis in the USA, India and Ghana: Interview-based study. *The British Journal of Psychiatry*, 206(1), 41–44. **[3 s.]**
- Kirmayer, L. J., & Ryder, A. G. (2016). Culture and psychopathology. *Current Opinion in Psychology*, 8, 143–148. **[5 s.]**

19. Forelæsning: Spørgetime og afsluttende evaluering 1 time v/ Majse Lind

Den afsluttende spørgetime har til formål at afklare uafklarede spørgsmål til eksamen og eksamensformen. Vi vil derudover evaluere kursusforløbet.

Samlet Pensumliste:

- Adler, J. M. (2012). Living into the story: Agency and coherence in a longitudinal study of narrative identity development and mental health over the course of psychotherapy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 102(2), 367–389. <https://psycnet-apa-org.zorac.aub.aau.dk/fulltext/2011-20394-001.html> [22 s.]
- Beck., J. (2023). Kognitiv adfærdsterapi - grundlag og perspektiver. 3. udgave (2023) Akademisk Forlag ISBN 9788750057826, s. 17-95 (uploades til moodle) [25 s.]
- Bordin, E. S. (1979). The generalizability of the psychoanalytic concept of the working alliance. *Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 16, 252-260 <https://psycnet-apa-org.zorac.aub.aau.dk/fulltext/1980-23666-001.pdf> [9 s.]
- Bowlby, J. (1973/1988). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger* (s. ca. 25–47). Basic Books. (uploades til moodle) [22 s.]
- Blass, R.B. (2023). On the nature of transference interpretation and why only it can bring about analytic change. *International Journal of Psychoanalysis*. 8.Vol 104(4) 701-21. <https://www-tandfonline-com.zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.1080/00207578.2023.2230766> [20 s.]
- Caccia, O. (1984). "Container and contained: Analysis of two ten year old boys". *Journal of Child Psychotherapy*, vol. 10. s. 57-69. (uploades til moodle) [13 s.]
- Cicchetti, D. (2023). Developmental psychopathology. In R. F. Krueger & P. H. Blaney (Eds.), *Oxford textbook of psychopathology* (4th ed., s. 123–144). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/med-psych/9780197542521.003.0006> [21 s.]
- Dybdal, C. C. P. (2016) Afslutningstemaer i psykoterapi – fra barnets og terapeutens perspektiv. In Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Et område i udvikling* (Kapitel 9) s. 179-195. København: Hans Reitzel. (uploades til moodle) [17 s.]
- Eubanks, C. F., Sergi, J., & Muran, J. C. (2021). Responsiveness to ruptures and repairs in psychotherapy. In J. C. Watson & H. Wiseman (Eds.), *The Responsive Psychotherapist: Attuning to Clients in the Moment* (s. 83–104). American Psychological Association. <https://www-jstor-org.zorac.aub.aau.dk/stable/j.ctv1r4xcwf.9?seq=1> [21 s.]
- Fonagy, P. & Target, M. (2003). Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology, kap. 7, s. 137-165 (uploades til moodle) [28 s.]
- Freedman, J. & Combs, G. (2016): Narrative Therapy's Relational Understanding of Identity. *Family Process*. Vol 55/2 <https://onlinelibrary-wiley-com.zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.1111/famp.12216> [14 s.]
- Freedman, J. & Combs, G. (1996). Kap 3: Opening space for new stories. *Narrative therapy*. Norton, s. 42-76 (uploades til moodle) [35 s.]
- Freud, S. (1915/2024). Repression. In M. Solms (Ed.), *The revised standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (Vol. 14, s. 129–139). Rowman & Littlefield (uploades til moodle) [12 s.]
- Fonagy, P., & Bateman, A. (2008). The development of borderline personality disorder—A mentalizing model. *Journal of personality disorders*, 22(1), 4-21. <https://guilfordjournals-com.zorac.aub.aau.dk/doi/abs/10.1521/pedi.2008.22.1.4> [17 s.]
- Gallagher, O., Regan, E. E., & O'Reilly, G. (2024). The power threat meaning framework 5 years on – A scoping review of the emergent empirical literature. *The British Journal*

of *Psychology*, 115(3), 555–576. <https://bpspsychub-onlinelibrary-wiley-com.zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.1111/bjop.12702> [21 s.]

- Gammelgaard, J. (2014). Klassisk psykoanalyse, ego-psykologi og selv-psykologi. I: Personlighedspsykologi – En grundbog om personlighed og subjektivitet (Køppe, S. & Dam-meyer, J., red.), s. 149-180. Kbh: Hans Reitzels Forlag. (uploades til moodle) [28 s.]
- Gómez-Carrillo, A., & Kirmayer, L. J. (2023). A cultural-ecosocial systems view for psychia-try. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1031390, s. 1-14. <https://www.frontiersin.org/jour-nals/psychiatry/articles/10.3389/fpsyt.2023.1031390/full> [14 s.]
- Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder. (Kapitel 1: Psykodynamiske udviklingsteorier og forståelse af psykopatologi i barnealderen. København: Hans Reitzel (uploa-des til moodle) [17 s.]
- Holmgreen, A. (2008). Kap 2: Fra skam til berettigelse – om eksternalisering af problemet. Terapifortællinger, 59-89. Dansk Psykologisk Forlag (uploades til moodle) [30 s.]
- Hougaard, E. (2004). Psykoterapi: teori og forskning. Kap 2 (side 48-72) + kap 3 (side 26-37) (uploades til moodle) [35 s.]
- Johnstone, L., & Boyle, M. (2018). The Power Threat Meaning Framework: An Alternative Nondiagnostic Conceptual System. *Journal of Humanistic Psychology*. <https://doi.org/10.1177/0022167818793289> (tilgængelig via AUB: <https://journals-sagepub-com.zorac.aub.aau.dk/doi/pdf/10.1177/0022167818793289>) [18 s.]
- Keller, K. D. (2008). Phenomenological Understanding of Psychosis. *Journal of the Society for Existential Analysis*, 19.1. s. 17-32. https://kdbk-aub.primo.exlibrisgroup.com/per-malink/45KBDK_AUB/159qapk/cdi_gale_lrcgauss_A191100061 [12 s.]
- Kendler, K. S., Tabb, K., & Wright, J. (2022). The Emergence of Psychiatry: 1650–1850. *American Journal of Psychiatry*, 179(5), 329–335. S 6 <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.21060614> [6 s.]
- Killingmo, B. (1984). Conflict and Deficit. Implications for technique. *International J. of Psy-choAnal.*, vol. 70, nr. 65, s. 65-79 (uploades til moodle) [14 s.]
- Kirmayer, L. J., & Ryder, A. G. (2016). Culture and psychopathology. *Current Opinion in Psy-chology*, 8, 143–148. <https://www-sciencedirect-com.zorac.aub.aau.dk/science/ar-ticle/pii/S2352250X15002924?via%3Dihub> [5 s.]
- Kotov, R., Krueger, R. F., Watson, D., Cicero, D. C., Conway, C. C., DeYoung, C. G., Eaton, N. R., Forbes, M. K., Hallquist, M. N., Latzman, R. D., Mullins-Sweatt, S. N., Ruggero, C. J., Simms, L. J., Waldman, I. D., Waszczuk, M. A., Wright, A. G. C., Cannon, T., & Widiger, T. (2021). The Hierarchical Taxonomy of Psychopathology (HiTOP): A Quan-titative Nosology Based on Consensus of Evidence. *Annual Review of Clinical Psy-chology*, 17(1), 83–108. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-081219-093304>. [26 s.]
- Køppe, S. (1992). Det ubevidstes eksistens. *Psyke & Logos*, 184-200. (uploades til moodle) [16 s.]
- Lemma, A. (2003). Introduction to the Practice of Psychoanalytic Psychotherapy, Psychoa-nalysis in the Twenty-First Century. p.1-14 i Introduction to the practice of psychoana-lytic psychotherapy, 2nd ed. Chichester, England: Wiley. <https://onlinelibrary-wiley-com.zorac.aub.aau.dk/doi/10.1002/9780470713426.ch> [14 s.]

- Lind, M., Jørgensen, C. R., Heinskou, T., Simonsen, S., Bøye, R., & Thomsen, D. K. (2019). Patients with borderline personality disorder show increased agency in life stories after 12 months of psychotherapy. *Psychotherapy*, 56(2), 274-284. <https://psycnet-apa-org.zorac.aub.aau.dk/fulltext/2018-40171-001.html> [10 s.]
- Lind, M., Sharp, C., & Dunlop, W. L. (2022). Why, how, and when to integrate narrative identity within dimensional approaches to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 36(4), 377-398. <https://guilfordjournals-com.zorac.aub.aau.dk/doi/abs/10.1521/pedi.2012.35.540> [21 s.]
- Lock, J., Agras, W.S., Fitzpatrick, K.K., Bryson, S.W., Jo, B. and Tchanturia, K. (2013), Is outpatient cognitive remediation therapy feasible to use in randomized clinical trials for anorexia nervosa?. *Int. J. Eat. Disord.*, 46: 567-575. <https://onlinelibrary-wiley-com.zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.1002/eat.22134> [7 s.]
- Luhrmann, T. M., Padmavati, R., Tharoor, H., & Osei, A. (2015). Differences in voice-hearing experiences of people with psychosis in the USA, India and Ghana: Interview-based study. *The British Journal of Psychiatry*, 206(1), 41–44. <https://doi.org/10.1192/bjp.bp.113.139048> [3 s.]
- Lund-Jacobsen, D. (2020). Brug af metaforer letter samtalen om det svære- Fag & Forskning, 2: 62-69 (uploades til moodle) [7 s.]
- Luyten, P., Campbell, C., Allison, E., & Fonagy, P. (2020). The mentalizing approach to psychopathology: State of the art and future directions. *Annual review of clinical psychology*, 16(1), 297-325. https://kjdk-aub.primo.exlibrisgroup.com/discovery/fulldisplay?context=PC&vid=45KBDK_AUB:AUB&search_scope=MyInst_and_CI&tab=Everything&docid=cdi_pubmed_primary_32023093 [28 s.]
- Malan, H. D. (1979). *Psychotherapy in Everyday Life*. s. 1-4. I *Individual Psychotherapy and the Science of Psychodynamics*. Butterworth-Heinemann. (uploades til moodle) [4 s.]
- Malan, H. D. (1979). *Inner Mechanisms in Everyday Life*. s. 5-15. I *Individual Psychotherapy and the Science of Psychodynamics*. Butterworth-Heinemann. (uploades til moodle) [11 s.]
- McLaren, V., & Sharp, C. (2020). What is mentalizing?. *Adolescent Suicide and Self-Injury: Mentalizing Theory and Treatment*, 1-15. https://link-springer-com.zorac.aub.aau.dk/chapter/10.1007/978-3-030-42875-4_1 [15 s.]
- Mielcke, Jytte (1999): *Legeterapi og vækst*. Psykologisk set nr. 34, nov. 1999. s. 31-40 (uploades til moodle) [9 s.]
- Muran, J. C, Eubanks, F. C., Samstag, W. L. (2023). Introduction: Rupture in a Wicked and Wonderful World. In: *Rupture and Repair in Psychotherapy - A Critical Process for Change* (2023). Eubanks, F. C., Samstag, W. L. & Muran, J. C (Editors). American Psychological Association, s. 3-20. <https://www-jstor-org.zorac.aub.aau.dk/stable/j.ctv2wk7240.5?seq=1> [17 s.]
- Norcross, J. C., & Wampold, B. E. (2019). Relationships and Responsiveness in the Psychological Treatment of Trauma: The Tragedy of the APA Clinical Practice Guideline. *Psychotherapy*, 56, 391-399. <https://psycnet-apa-org.zorac.aub.aau.dk/fulltext/2019-22180-001.html> [9 s.]

- Read, J. & Harper, D. J. (2020): The Power Threat Meaning Framework: Addressing Adversity, Challenging Prejudice and Stigma, and Transforming Services, *Journal of Constructivist Psychology*, DOI: 10.1080/10720537.2020.1773356 <https://www-tandfonline-com.zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.1080/10720537.2020.1773356> [15 s.]
- Rose, N. (2018). Our Psychiatric Future. Polity. Kapitel 1, s.1-24 (uploades til moodle) [23 s.]
- Rose, N. (2018). Our Psychiatric Future. Polity. Kapitel 3, s. 41-67 (uploades til moodle) [26 s.]
- Rosenfeld, H. (1987a). *Impasse and Interpretation : Therapeutic and Anti-Therapeutic Factors in the Psychoanalytic Treatment of Psychotic, Borderline, and Neurotic Patients*, (Introduction, s. 3-24), Taylor & Francis Group. https://kbook-aub.primo.exlibrisgroup.com/permalink/45KBDK_AUB/n4l1aj/alma9920799636705762 [22 s.]
- Rosenfeld, H. (1987b). *Impasse and Interpretation : Therapeutic and Anti-Therapeutic Factors in the Psychoanalytic Treatment of Psychotic, Borderline, and Neurotic Patients*, (Chapter 6: Destructive narcissism and the death instinct, s. 105-120, uddrag), Taylor & Francis Group. https://kbook-aub.primo.exlibrisgroup.com/permalink/45KBDK_AUB/n4l1aj/alma9920799636705762 [16 s.]
- Simonsen, E., & Møhl, B. (red.) (2024). *Grundbog i psykiatri*. Hans Reitzels Forlag. Kap 1 s. 25-49 (uploades til moodle) [24 s.]
- Simonsen, E. (2024). Psykiatrisk Klassifikation. I Simonsen, E. & Møhl, B. (Eds.), *Grundbog i Psykiatri* (s. 189-208). Hans Reitzels Forlag, København. ISBN: 978-87-02-31888-3. (uploades til moodle) [20 s.]
- Stein, D. J., Nielsen, K., Hartford, A., Gagné-Julien, A.-M., Glackin, S., Friston, K., Maj, M., Zachar, P., & Aftab, A. (2024). Philosophy of psychiatry: Theoretical advances and clinical implications. *World Psychiatry*, 23(2), 215–232. <https://doi.org/10.1002/wps.21194> [17 s.]
- Stern, D (2006): Spædbarnets interpersonelle verden. Hans Reitzels Forlag. S. 68-76 + 85-104 (uploades til moodle) [29 s.]
- Symington, N. (1986). Insight and Emotion in Psychoanalysis. Side 25-37. I *The Analytic Experience*. (uploades til moodle) [12 s.]
- Symington, N. (1983.) The analyst's act of freedom as agent of therapeutic change. *International Review of Psycho-Analysis*. 10(3):283-291. <https://doi.org/10.1186/s40337-024-01101-0> (uploades til moodle) [9 s.]
- Wampold, B. E., & Imel, Z. E. (2015). *The Great Psychotherapy Debate: The Evidence for What Makes Psychotherapy Work* (Second edition, chapter 2 and 3, s. 37-81). Routledge. <https://www-taylorfrancis-com.zorac.aub.aau.dk/books/mono/10.4324/9780203582015/great-psychotherapy-debate-bruce-wampold-zac-imel> [44 s.]
- White, M. (2006). Det narrative perspektiv i terapien. *Narrativ teori*. Hans Reitzels Forlag. Kap 1 (s. 25-49) (uploades til moodle) [24 s.]
- Winnicott, D.W. (1960). Ego distortion in terms of true and false self. In: *The maturational processes and the facilitating environment (1865/1996)* (s. 140- 152). International Universities Press, Inc. (uploades til moodle) [12 s.]

Pædagogisk Psykologi

Modultitel dansk: *Pædagogisk Psykologi*

Modultitel engelsk: *Educational Psychology*

ECTS: 10

Placering

5. semester (Bacheloruddannelsen i Psykologi)

Modulansvarlig

Noomi Matthiesen (NM), noomi@ikk.aau.dk

Sarah Kirkegaard Jensen (SKJ), sakije@ikk.aau.dk

Undervisere

Noomi Matthiesen (NM), noomi@ikk.aau.dk

Bo Allesøe Christensen (BAC), boallesoe@ikk.aau.dk

Casper Feilberg (CF), feilberg@ikk.aau.dk

Sarah Kirkegaard Jensen (SKJ), sakije@ikk.aau.dk

Marie Rytter (MR), marierm@ikk.aau.dk

Lene Tanggaard (LT), lenet@ikk.aau.dk

Maria Lyndgaard Petersen, mlp-maria@ikk.aau.dk

Niels Jakob Pasgaard, njp@ikk.aau.dk

Seminarholdere

2 hold: kun til workshops

Type og sprog

Studiefagsmodul

Dansk & Engelsk

Mål

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater inden for den pædagogiske psykologi herunder teorier om faktorer, der fremmer eller forhindrer individers læring, udvikling og forandring i praksis.

Læringsmål

Viden

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere viden om og forståelse af:

- centrale teorier om læring og forandring af praksis, om forholdet mellem uddannelse, profession og arbejdspladsbaseret læring samt indsigt i forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner
- aktuelle samfundsrelevante diskurser om læring og forandring samt evnen til at analysere disse og placere dem i et historisk og kulturelt perspektiv og
- personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved pædagogisk psykologi
- centrale teorier og empiri indenfor pædagogisk psykologi med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge

Færdigheder

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere færdigheder i:

- at identificere, analysere og vurdere psykologiske aspekter af læring og af forandring af praksis
- at identificere, analysere og vurdere psykologisk relevante aspekter i forholdet mellem uddannelse, profession og arbejdspladsbaseret læring
- at identificere, analysere og vurdere forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner
- at identificere, analysere og vurdere aktuelle samfundsrelevante diskurser om læring og forandring samt disses placering i et historisk og kulturelt perspektiv
- at identificere, analysere og vurdere personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved pædagogisk psykologi
- at anvende teori og empiri på udvalgte områder indenfor pædagogisk psykologi til at begrunde og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle pædagogisk-psykologisk indsigt i faglige sammenhænge

Kompetencer

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere kompetencer til:

- at anvende ovenstående viden og færdigheder til teoretisk og metodisk at undersøge pædagogisk-psykologiske problemstillinger på en selvstændig, velargumenteret, nuanceret og kritisk måde
- at kunne perspektivere og aktualisere pædagogisk-psykologiske problemstillinger på en fagligt relevant måde
- at kunne forholde sig nuanceret, kritisk og begrundet til pædagogisk-psykologiske problemstillinger
- at identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Pædagogisk psykologi beskæftiger sig med de psykologiske problemstillinger der knytter sig til læring, udvikling og tilblivelsesprocesser. Det er således problemstillinger der opstår i uddannelses-, institutions- og organisationssammenhænge. Gennemgribende temaer handler om læring, undervisning, identitet, deltagelsesmuligheder og handlekompeter.

Pædagogisk psykologi trækker særligt på teorier fra social-, personligheds-, udviklings- og kognitionspsykologiske felter, og beskæftiger sig med tematikker og metoder der er beslægtede med både organisations- og klinisk psykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
17 forelæsninger af 2 timer	34
5 seminarer af 3 timer (2 hold)	15
Læsning og forberedelse	216
Eksamen (stedprøve 4 timer)	4
Kollektiv feedback på eksamen	1

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 17 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminarer (workshops): 5 x 3

Antal seminarhold: 2

Deltagere

5. semesters studerende på bacheloruddannelsen - samlest med KA-sidefag.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

FORLÆSNING	VARIGHED	TITEL/EMNE	UNDERVISER
1.	2x45 min	<i>Introduktion</i> Hvad er pædagogisk psykologi?	Sarah Kirkegaard Jensen Noomi Matthiesen
2.	2x45 min	<i>Introduktion</i> Historiske, politiske og pædagogisk-psykologiske blikke på skolen som institution	Sarah Kirkegaard Jensen
3.	2x45 min	<i>Læringsteori</i> Behaviorisme i den pædagogiske psykologi	Noomi Matthiesen
4.	2x45 min	<i>Læringsteori</i> Kognitionspsykologi i den pædagogiske psykologi	Maria Lyndgaard Petersen
5.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Humanistisk psykologisk og eksistentiel-humanistisk læringsteori	Casper Feilberg
6.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Projektpædagogisk teori	Casper Feilberg
7.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Kulturhistorisk psykologi	Sarah Kirkegaard Jensen
8.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Situeret læring	Noomi Matthiesen
9.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Introduktion til pædagogik i psykologien	Noomi Matthiesen

10.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Det pædagogiske paradoks	Bo Allesøe
11.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Om dannelsesbegrebet og dets aktualitet inden for videregående uddannelser	Casper Feilberg
12.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Gert Biesta	Marie Rytter
13		<i>Pædagogikken i psykologien</i> Hannah Arendt	Noomi Matthiesen
14.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Trivsel og dannelse	Lene Tanggaard
15.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster	Casper Feilberg
16.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Ulighed i uddannelse	Sarah Kirkegaard Jensen
17.	2x45 min	Afrunding, opsamling og evaluering	Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen
18.	1x45 min	Kollektiv feedback	Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen
WORKSHOP-DAGE	VARIGHED	TITEL/EMNE	UNDERVISER
1.	3x45 min (x2)	At navigere i et læringsteoretisk landskab	Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen
2.	3x45 min (x2)	At anvende læringsteoriene?	Maria Lyndgaard Petersen
3.	3x45 min (x2)	Trivselsarbejde i uddannelsessystemet (efter forelæsning 13)	Marie Rytter
4.	3x45 min (x2)	Problemorienteret analyse af aktuelle pædagogisk-psykologiske problemstillinger (Afholdes efter Caspers sidste forelæsning)	Casper Feilberg
5.	3x 45 min (x2)	Det digitaliserede børne/ungeliv	Niels Jakob Pasgaard

Eksamen

Skriftlig

Prøven er en stedprøve i form af en bunden skriftlig opgave.

Prøven er individuel.

Prøvetid: 4 timer.

Pensumramme: 1000 standardsider obligatorisk litteratur.

Besvarelsen bedømmes af eksaminator ud fra 7-trins-skala.

Tilladte hjælpemidler: Med visse hjælpemidler:

- De studerendes noter
- Pensum.

Bemærk: hjælpemidler skal være i papirformat eller gemt lokalt på computeren (brug af internettet er ikke tilladt).

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Introduktion – hvad er pædagogisk psykologi?

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

I denne forelæsning gives en introduktion til pædagogisk psykologi, de problemstillinger der behandles indenfor dette område, samt hvilke praksis- og anvendelsesområder der berøres af pædagogisk-psykologiske tematikker. Forelæsningen tegner et landskab over, hvilke dele af psykologien, der trækkes på i arbejdet med pædagogisk-psykologiske problemstillinger.

Forelæsningens pensum:

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Samfundslitteratur. 2. udgave. (Kapitel 1, s. 9-18) **[9 s.]**
- Wiberg, M. & Qvortrup, A. (2013). Kapitel 2: Læringsteoriene – hvad teoretiserer de over? I: A. Qvortrup og M. Wiberg (red.), *Læringsteori og didaktik*. Hans Reitzels Forlag (s. 49-71). **[22 s.]**

2. Forelæsning: Historiske, politiske og pædagogisk-psykologiske blikke på skolen som institution

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen

Stort set alle mennesker (i hvert fald i den privilegerede del af verden) har erfaringer med skolegang – med klasseværelser, opslagstavler, skolegårde, cykelskure, klasselærere, madpakker osv. I et historisk, politisk og pædagogisk-psykologisk perspektiv zoomer denne forelæsning ind på skolen som en helt særlig, normativ institutionel ramme omkring børns lærings- og forandringsprocesser.

Forelæsningens pensum:

- Gilliam, L. & Gulløv, E. (2012). Samfundets børn. Civilisering, barnesyn og institutionalisering (s. 39-61). I: L. Gilliam og E. Gulløv (red.), *Civiliserende institutioner. Om idealer og distinktioner i opdragelse*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag. **[22 s.]**
- Jackson, P. W. (1990[1968]). *Life in Classrooms*. New York: Teachers College Press (Første del af kapitel 1, 'The Daily Grind', s. 3-11) **[8 s.]**

Supplerende litteratur

- Gjerløff, A. K., Jacobsen, A. F., Nørgaard, E. & Ydesen, C. (2014). *Da skolen blev sin egen. 1920-1970. Dansk skolehistorie, bind 4*. Aarhus Universitetsforlag.
- Hermann, S. (2007). *Magt & oplysning. Folkeskolen 1950-2006*. Unge Pædagoger, København (Del 2, s. 57-164)
- Lyotard, J.F. (1982). *Viden og det postmoderne samfund*. Århus: Slagmarks Skyttegravsserie. Kap. 1-7.
- Thejsen, T. (2006). *Kampen om folkeskolens formål. Folkeskolens formålsparagraf fra 1814 til 2006*. Udgivet på www.folkeskolen.dk

3. Forelæsning: Behaviorisme og den pædagogiske psykologi

2 timer v/ Noomi Matthiesen

I denne forelæsning beskriver jeg behaviorismens klassiske forståelser af læring, og hvad disse forståelser betyder for pædagogisk psykologi og pædagogisk praksis. John Hatties teori om synlig læring præsenteres som et eksempel på en moderne behavioristisk teori.

Forelæsningens pensum:

- Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. Vol. 77 (1) s. 81-112. **[31 s.]**
- Nielsen, K. & Klitmøller, J. (2017). Blinde pletter in den synlige læring. Kritiske kommentar til "Hattie-revolutionen." *Nordic Studies in Education*, 1, 3-18 **[15 s.]**
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Samfundslitteratur. 2. udgave. (kap. 2)
- Skinner, B. F. (1975). Motivationens og emotionens indre verden. I: *Om behaviorisme* (s. 159-177). København, Danmark: Det Schønbergske Forlag. **[18 s.]**

Supplerende litteratur

- Skinner, B. F. (1971). *Beyond Dignity and Freedom*. Kapitel 1 & 2. Penguin books. **[s. 39]**
- Skinner, B. F. (1978). *Reflections on behaviorism and society* (s. 140-159). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. **[19 s.]**

4. Forelæsning: Kognitionspsykologi som læringsteori

2 timer v/ Maria Lynggaard Petersen

I denne forelæsning undersøges Piagets stadieteori, som beskriver, hvordan børn gennemgår fire stadier af kognitiv udvikling. Der fokuseres på, hvordan disse stadier påvirker børns forståelse af verden og deres aktive konstruktion af viden gennem interaktion med omverdenen. Piagets begreber om assimilation og akkumulation diskuteres også.

Start med at læse kapitlet i Nielsen og Tanggaard (2018) for en introduktion til Piagets teoretiske rammer. Læs derefter Piaget (1952) for en grundlæggende forståelse af hans stadieteori. Vygotskys tekst (1978) giver et komparativt perspektiv ved at understrege, at læring primært sker i den sociale kontekst, hvilket adskiller sig fra Piagets fokus på individuelle kognitive processer. Hvor Piaget betoner, at kognitiv udvikling sker gennem stadier af modning, ser Vygotsky læring som en proces, der er tæt knyttet til sociale interaktioner og kulturelle redskaber. Sammenligningen af de to teorier giver et nuanceret billede af, hvordan både individuelle faktorer (som modning) og sociale faktorer påvirker børns kognitive udvikling.

Forelæsningens pensum:

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Samfundslitteratur. 2. udgave. (kap. 3)

- Piaget, J. (2003[1964]). Part 1: Cognitive Development in Children: Piaget. Development and Learning. *Journal of Research in Science Teaching*, Vol. 40, Supplement (s. 8-18) **[10 s.]**
- Piaget, J. (1972). Fra genetisk psykologi til erkendelsesteori. I V. Bloch & V. Bloch (Overs.), *Psykologi og erkendelsesteori* (s. 23–37). Hans Reitzels Forlag. **[14 s.]**
- Vygotsky, L. S. (1978). Interaction between learning and development. In *Mind in society: The development of higher psychological processes* (kapitel 6, s. 79-91). Harvard University Press. **[12 s.]**

5. Forelæsning: Humanistisk psykologisk og eksistentiel-humanistisk læringsteori 2 timer v/ Casper Feilberg

Den amerikanske humanistiske psykologi (Rogers 1969) har også præsenteret perspektiver på læring, med et særligt fokus på den lærende og underviserens indstilling. I forelæsningen præsenteres grundbegreber og grundforståelser, og de sættes i perspektiv af den kritik, som er rettet mod traditionens forståelser. Senere fremkom der eksistentiel-humanistiske perspektiver på læring (Giorgi, Colaizzi), som kort modstilles med eksistentiel-fænomenologiske perspektiver på læring (Dreyfus & Dreyfus) (Klitmøller, 2013).

Forelæsningens pensum (pædagogisk rækkefølge):

- Rogers, C. (1969). *Freedom to learn*. Ohio: Merrill. (s. 157-164, 279-297). **[18 s.]**
- Klitmøller, J. (2013). Fænomenologisk læringsteori. In: A. Qvortrup, & M. Wiberg (red.), *Læringsteori og Didaktik* (s. 190-208). Hans Reitzels Forlag. **[16 s.]**
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur (Kapitel 3 – s. 80-92) **[13 s.]**

6. Forelæsning: Om projektpædagogisk teori og dens aktualitet 2 timer v/ Casper Feilberg

I en dansk sammenhæng har projektpædagogikken (Illeris, 1985) siden 1970'erne introduceret pædagogiske forståelser, som den dag i dag stadig er aktuelle.

Forelæsningens pensum (pædagogisk rækkefølge):

- Bo, I. G., Feilberg, C. & Romani, A. Q. (2022). Indledning. In: C. Feilberg, I. G. Bo & A. Q. Romani (eds.) *Projektarbejdets dannelsespotentiale* (s. 9-21). Aalborg Universitetsforlag. **[13 s.]**
- Illeris, K. (1985 [1981]). *Modkvalificeringens pædagogik – problemorientering, deltagerstyring og eksemplarisk indlæring*. (2. oplag, nyt forord). København: Unge Pædagoger (1. Indledning s. 25-34, 4. Grundlæggende didaktiske principper s. 93-117). **[31 s.]**

[Grundlaget for at studerende kan stille emancipatoriske spørgsmål, argumenterer Illeris, er, at de får frihed til at stille kritiske spørgsmål, og kun det problemorienterede projektarbejde giver via deltagerstyringen denne magt til studerende. Videre kan man

ifølge Illeris kun stille kritiske spørgsmål, hvis ens tænkning udspringer af et grundlag der muliggør formuleringen af kritiske spørgsmål i form af en kritisk samfundsteori. Illeris giver i indledningen et eksempel på en kritisk samfundsteori, som gør det muligt at beskrive det problemorienterede projektarbejdes pædagogiske potentiale. Andre kan anvende andre teoretiske grundlag for kritik, men marxistisk samfundsteori er Illeris' inspirationskilde].

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur (Kapitel 3 – Om Projektpædagogik s. 93-94) **[2 s.]**
Se desuden pensumteksten Feilberg (2015, s. 56), som er oplistet under forelæsnin-
gen *Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster*, mht. en diskussion af Klaus Niel-
sens kritik af projektpædagogikken.
- Krogh, L., Olsen, J. B., & Rasmussen, P. (2008). Indledning. I: L. Krogh, J.B. Olsen & P. Rasmussen (red.), *Projektpædagogik: perspektiver fra Aalborg Universitet* (s. 9-10). Aalborg: Aalborg Universitetsforlag. **[2 s.]**

7. Forelæsning: Kulturhistorisk psykologi

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen

Den forelæsning introducerer til den kulturhistoriske psykologi og teoriens dialektiske forståelse af udvikling, læring og undervisning. Forelæsnningen fokuserer i særlig grad – men ikke isoleret – på Vygotskys centrale rolle i den kulturhistoriske psykologi.

Forelæsnningens pensum:

- Hedegaard, M. (2012). The dynamic aspects in children's learning and development. I: M. Hedegaard, A. Edwards & M. Fleer (red.), *Motives in children's development: Cultural-historical approaches* (s. 9-27). Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press. **[18 s.]**
- Klitmøller, J., & Hviid, P. (2019). Lev Semenovitj Vygotskij og den kulturhistoriske psykologi. I: L. M. Gulbrandsen (Ed.), *Opvækst og psykisk udvikling: En grundbog i udviklingspsykologiske teorier og metoder* (2. udgave., s. 259-285). Akademisk Forlag. **[26 s.]**
- Vygotsky, L. S. (1987). From 'Thinking and Speech'. I: R. W. Rieber (Red.), *The collected works of L.S. Vygotsky* (Vol. 1 Problems of general psychology, s. 194-214). New York, NY: Plenum. (Oprindeligt publiceret på russisk i 1934). **[20 s.]**

Supplerende litteratur:

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur (Kapitel 4. s. 123-150)

8. Forelæsning: Læringsteori – Situeret læring

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Denne forelæsning præsenterer situeret læringsteori, der argumenterer for, at læring og viden er relationelt og situeret. Forelæsnningen tager fat på de diskussioner, der historisk har

kendetegnet situeret læringsteori, med særligt fokus på diskussionen om transfer af viden fra en praksis til en anden. Derudover skitseres aktuelle diskussioner, omkring situeret lærings-teori. Start med at læse Lave (2009), dernæst Packer & Goicoechea (2000). Læs derefter Anderson et al. (1996) og Greenos svar til dem. Grundbogen støtter læsningen af primærlit-teraturen.

Forelæsningens pensum:

- Anderson, J., Reder, L., & Simon, H. (1996). Situated Learning and Education. *Edu-cational Researcher*, 25(4), 5–11 **[6 s.]**
- Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Re-searcher*, 26(1) s. 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005. **[12 s.]**
- Lave, J. & Wenger, E. (1999). Situeret Læring og andre tekster. Hans Reitzels Forlag. Kap. 1, 2 & 4 (s. 31-54 & 77-100). **[46 s.]**
- Packer, M. J. & Goicoechea (2000). Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4) (s. 227-241). **[14 s.]**
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur. Kapitel 4.

9. Forelæsning: Introduktion til pædagogikken i psykologien

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Denne forelæsning introducerer til pædagogik som videnskab, og har til formål at støtte ud-viklingen af viden om forholdet mellem pædagogik og psykologi, jf. læringsmålet i studieord-ningen; "indsigt i forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner". Der vil blive argumenteret for, mens psykologien er en normativ videnskab, er pædagogikkens normativitet af en anden mere eksistentiel og politisk art. Der vil være en kort introduktion til flere relevante pædagogiske tænkere, men forelæs-ningen vil bruge en del tid på Gert Biesta, og hans argumentation for nødvendigheden af at diskutere *formålet* med uddannelse.

Forelæsningens pensum:

- Bjerre, J. & Fibæk Laursen, P. (2022). *Pædagogikhåndbogen*. Hans Reitzels Forlag. Kapitel 1.1 (s. 13-18) & Kapitel 1.3 (s. 35-55). **[25 s.]**
- Oelkers, J. (2002). Rousseau and the image of 'modern education'. *Journal of Curric-ulum Studies*, 34(6), 679–698. **[19 s.]**
- Winther-Jensen, T. (2019). Teoretisk pædagogik. Egenart og oprindelse. *Studier i Pædagogisk Filosofi*, 8(2), 2-19 **[17 s.]**

10. Forelæsning: Det pædagogiske paradoks

2 timer v/ Bo Allesøe

Det pædagogiske paradoks har været en central del af pædagogikkens tankegods siden starten og er blevet diskuteret af stort set alle de store pædagogiske tænkere fra Rousseau og Kant til mere moderne tænkere som Benner. Paradokset er knyttet til forståelsen af læring, og vi kender det i forskellige afskygninger, at der for eksempel kan være forskel på det vi siger og det vi gør, eller at en betoning af autonomi kan føre til heteronomi. Forelæsningsen vil introducere bredt til begrebet, dvs. med både tilbageblik og nutidsblik, og vi vil diskutere hvordan det kan bruges i den pædagogiske psykologi, både i forhold til andet litteratur i møder på modulet men også hvordan det konkret kan være med til at indramme, hvad man kan kalde pædagogisk psykologiske situationer eller episoder.

Forelæsningsens pensum:

- Oettingen, A. (2001). Det pædagogiske paradoks. Klim. Kapitlerne om Kant (s. 35-50) og Benner (s. 135-163) **[43 s.]**
- Løvlie, L. (2007). Does paradox count in education. *Utbildning & Demokrati*, 16(3): 9-24 **[15 s.]**

11. Forelæsning: Dannelsesbegrebets aktualitet inden for videregående uddannelser

2 timer v/ Casper Feilberg

Dannelse er et af de helt centrale begreber inden for humaniora, som har en lang forhistorie og mange betydninger. Begrebet er i dag mere aktuelt end nogensinde, og det tages til indtægt for mange forskellige betydninger i den videnskabelige litteratur og i den offentlige debat. I denne forelæsning tages begrebet kort op i forhold til folkeskole (Biesta og Klafki), og først og fremmest op i forhold til universitetsuddannelse (Feilberg). Dannelsesbegrebet anvendes (fx Feilberg) og kritiseres (fx Biesta) på mange forskellige måder, og forelæsningsen vil give indblik i disse positioner. En af forelæsningsens mål er at slå til lyd for at skelne mellem uddannelse og dannelse, da dannelsesbegrebet hermed kan tematisere ofte oversete aspekter af uddannelsesforløbet, nemlig de forhold som angår andet og mere end blot kompetencetilegnelse og erhvervsforberedelse.

Forelæsningsens pensum:

- Feilberg, C. (2022). Dannelsesbegrebet og personlig-faglig dannelse. In: C. Feilberg, I. G. Bo & A. Q. Romani (eds.) *Projektarbejdets dannelsespotentiale* (s. 99-120, samt fortællingen om Anna s. 214-219). Aalborg Universitetsforlag. **[27 s.]**
- Biesta, G. (2002). Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference. *Studies in Philosophy and Education* 21: 343–351. **[8 s.]**
[Biesta præsenterer et rids af dannelsesbegrebets historie og lancerer derefter sit eget bud på de værdier, der bør fremmes i uddannelsessystemet og som dannelsesbegrebet kan tilskrives. Biesta forholder sig dog generelt meget kritisk til dannelsesbegrebet i lyset af hans post-strukturelle udgangspunkt]

Supplerende litteratur:

- Klafki, W. (2001). *Dannelsesteori og didaktik – Nye studier*. Kapitel: Anden studie: Grundtræk af et nyt almendannelseskoncept. I centrum: tidstypiske nøgleproblemer (s. 59-103). Klim.
[Den tyske didaktiker Wolfgang Klafkis arbejde har været meget populært inden for bl.a. lærerkredse, idet han både fremskriver en klassisk dannelsesteori, og fremhæver konkrete undervisningsmæssige implikationer herfra. Uddraget beskriver hans senere arbejder med dannelsesteorien, der bl.a. trækker på Habermas' tre erkendelsesinteresser].

12. Forelæsning: Gert Biesta

2 timer v/ Marie Rytter

Gert Biesta har de seneste årtier været en markant kritisk stemme inden for pædagogik og uddannelse. Han har peget på en "markedsgørelse" af uddannelsesområdet, hvor bl.a. målings-, evidens- og læringslogikker er blevet styrende. Og hvor mange – ifølge Biesta - har glemt at spørge, hvad uddannelse er til *for*.

I forelæsningen introduceres der til nogle af Biestas kritiske analyser. Hvad er der sket med uddannelsesområdet, og hvori ligger problemet? Herefter undersøger vi Biestas egen position. Hvad forstår han selv ved god uddannelse?

Forelæsningens pensum:

- Biesta, G. (2009). Good education in an age of measurement: On the need to reconnect with the question of purpose in education. *Educational Assessment, Evaluation & Accountability*, 21(1), 33-46. doi:10.1007/s11092-008-9064-9 [13 s.]
- Biesta, G. (2021). World-Centred Education: A View for the Present. (Kap 1, s. 1-15 10.4324/9781003098331. [15 s.]
- Morsing, O. (2017): Biestas tænkning i det moderne samfund – uddannelsespolitik, pædagogik og eksistens I. *Uddannelse for en menneskelig fremtid : Gert Biestas pædagogiske tænkning*, Klim. (s. 13-34) [21 s.]

13. Forelæsning: Hannah Arendts pædagogiske tænkning

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Denne forelæsning introducerer kort til Hannah Arendts liv og tænkning som politisk filosof. Forelæsningens primære fokus er på hendes forståelse af uddannelse, opdragelse og pædagogik. Hendes centrale pointe er, at voksne har en dobbelt opgave, nemlig at føre de nytilkommende (børn) ind i en verden, der allerede eksisterer, og samtidig at give plads til barnets nye begyndelser. Hendes pædagogik handler således om forholdet mellem det gamle og det nye. Hun kan læses som en kritiker af en børnecentreret humanistisk psykologi. Læs gerne kapitlet af Korsgaard først, da det hjælper med at forstå primærteksten. Læs teksten af Matthiesen til sidst, da det skal læses som et eksempel på, hvordan Arendt kan anvendes til at lave en pædagogisk psykologisk analyse.

Forelæsningens pensum:

- Arendt, H. (2021). Krisen i skolesystemet og pædagogikken. Kap. 1. I: *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 7-31). Aarhus: KLIM. [24 s.]
- Korsgaard, M.T. (2021). Nye begyndelser -efterskrift. I: H. Arendt (2021). *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 121-153) Aarhus: KLIM. [32 s.]
- Matthiesen, N. (2025). Håb og Familieliv. I: A. Sköld & K. Lundsgaard-Leth (red). *Det Håbende Dyr*. KLIM. Kapitel 3. [20 s.]

14. Trivsel og Dannelse

2 timer v/ Lene Tanggaard

Forelæsningen tager afsæt i en diskussion af trivselsbegrebet, som det defineres af bl.a. WHO og af den danske trivselskommission for dernæst at undersøge, hvad der sker med analyser af de udfordringer, som er beskrevet som en trivselskrise og som en øget sårbarhed blandt børn og unge, hvis denne anskues fra et situeret dannelsesperspektiv. Forelæsningen tager afsæt i nyere læringsteori fra situeret læring og viser, hvordan disse perspektiver kan åbne for nye perspektiver på trivsel og dannelse. Forelæsningen inviterer til overvejelser over, hvordan den pædagogiske psykologi kan bidrage til den trivselsudfordring, som vi ser i den vestlige verden, og hvordan trivselsbegrebets individualpsykologiske ophav kan udfordres i en situeret, relationel psykologisk begrebsramme.

Forelæsningens pensum:

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur. Kapitel 4.
- Brinkmann, S., Tanggaard, L. & Rømer, T.A. (2025). *Trivsel tur-retur*. Aarhus: Klim. Kapitel 1-2 (s. 17-48) [31 s.]

Supplerende litteratur:

- Tanggaard, L. (2024). Vi mangler ganske enkelt at undersøge pædagogisk-psykologiske svar på mistrivslen. <https://www.folkeskolen.dk/folkeskolen-nr-1-2024-kreativitet-paedagogik/lene-tanggaard-vi-mangler-ganske-enkelt-at-undersoge-paedagogisk-psykologiske-svar-pa-mistrivslen/4751326>

15. Forelæsning: Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster

2 timer v/ Casper Feilberg

Følelser og magt er en uomgængelig del af uddannelseskontekster. To grundlæggende forskellige perspektiver præsenteres; et psykoanalytisk forstående perspektiv på følelsernes betydning for læring, og en eksistentiel-fænomenologisk analyse af magt og selvrefleksion

inden for en universitetskontekst. Begge traditioner har det til fælles, at de tematiserer processer og erfaringer som går på tværs af rollerne privatperson og studerende/underviser. Endelig ser vi på sammenhænge mellem dem, og deres potentiale for at fremme reel læring og dannelse.

Forelæsningens pensum:

- White, J. (2002). On 'learning' and 'learning about': W. R. Bion's theory of thinking and educational praxis. In: D. Barford (ed.), *The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning*, s. 84-105. Karnac Books. [21 s.]
[Hvad sker der af processer i underviseren og i den studerende og i gruppen, som har betydning for transformative læreprocesser? White præsenterer en psykoanalytisk forståelse med fokus på følelsernes betydning. For en dansk redegørelse for Bions begreber, se Feilberg (2014, s. 161ff)]
- Feilberg, C. (2015). Selvrefleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion. *Nordiske Udkast*, (2), 42- 78. [27 s.]
[Selvrefleksion angår et beredskab til at forholde sig selvkritisk til egen praksis, samt til anvendelsen af viden ved intervention i forhold til andre (borgere, grupper). Underviseren kan understøtte de studerendes tilegnelse af selvrefleksion ved bl.a. at interessere sig for deres motivation og faglige problemer ud fra et processuelt og psykologisk perspektiv. Dette kan opfattes som en overvågning af de studerendes adfærd og sproglige udtryk på et niveau, som er privat og ofte ukendt af personen selv. Denne pædagogisk-psykologiske problemstilling må derfor underkastes kritik og selvrefleksion, og det er målet med denne artikel.]
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur (Kapitel 8)

16. Forelæsning: Ulighed i uddannelse

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen

Trods et historisk lighedsideal i institutionaliseret uddannelse er ulighed i uddannelse en vedvarende udfordring. I denne forelæsning introduceres til forskningsfeltet omkring ulighed i uddannelse, herunder betydningen af socioøkonomi, kultur, etnicitet mv.

Forelæsningspensum:

- Jensen, S. (2021). 'The Danes are rich and live in the villas; the others live in the blocks of flats': on the social and material character of diversity in children's school life in Denmark. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, DOI: 10.1080/09518398.2021.1900620 [16 s.]
- Mehan, H. (1992). Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*, 65, 1-20. [20 s.]
- Staunæs, D. (2000). Hvorfor hænger de "tyrkisk-kurdiske" drenge ud ved bænkene langs skolemuren? *Unge Pædagoger*, 61(5), 1-18 [17 s.]

Supplerende litteratur:

- Reay, D. (2004). 'Mostly Roughs and Toughs': Social Class, Race and Representation in Inner City Schooling, *Sociology*, Vol. 38, No. 5 (1005-1023) **[18 s.]**

17. Forelæsning: Afrunding, opsamling og evaluering

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

Denne forelæsning tegner et overordnet landskab over feltet og trækker trådene tilbage til første forelæsning. Derudover arbejdes der på eksamensforberedelse og der afsættes tid til spørgsmål og evaluering.

18. Kollektiv feedback

1 time v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

Oversigt over workshopdage samt tilhørende pensum:

1. At navigere i et læringsteoretisk landskab

3 timer (i to hold) v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

I denne workshop zoomer vi ind på nogle af de grundlæggende problemstillinger og begreber, der ses på tværs af forskellige læringsteorier: relationen mellem subjekt og verden, teoriernes forståelse af forandring, læringens paradoks, dualisme og antidualisme, hvordan vi den skal forstås mv.

Workshops pensum:

- Gruppearbejdet forudsætter ikke at specifikke tekster er læst på forhånd. Der trækkes på hele pensum om læringsteorier.

2. Læringsteorier i anvendelse

3 timer (i to hold) v/ Maria Lyndgaard Petersen

I denne workshop vil vi udforske, hvordan læringsteoriene lever i praksis. Med udgangspunkt i klip, øvelser og cases anvender vi perspektiver fra pensum til at analysere, hvordan læringsteoriene manifesterer sig i konkrete situationer. Målet er at reflektere over, hvad der bliver synligt i læringsprocesserne ud fra de forskellige teorier, og hvad der bliver muligt (og måske umuligt), når vi anvender disse teorier i virkelige scenarier. Vi sigter mod at få indsigt i, hvordan læringsteorier kan bruges til at forstå og ændre adfærd, samt hvordan de kan anvendes i psykologisk praksis.

Workshops pensum:

- Gruppearbejdet forudsætter ikke at specifikke tekster er læst på forhånd. Der trækkes på hele pensum om læringsteori.

3. Trivselsarbejde i uddannelsessystemet: Tilgange og forståelser

3 timer (i to hold) v/ Marie Rytter

I denne workshop beskæftiger vi os med, hvordan børn og unges (mis)trivsel håndteres i den pædagogiske praksis.

Workshoppen tager udgangspunkt i folkeskolen, hvor trivselsbegrebet har fået en mere central plads de seneste år. Der er et overordnet politisk mål om øget trivsel for eleverne, der foretages nationale målinger af denne trivsel, og mange skole opererer med trivselsdage, trivselsråd mv.

På workshoppen diskuteres:

- Trivselsforståelser i feltet mellem psykologi og pædagogik og mellem teori og praksis.
- Trivselsaktiviteter –og evalueringer. Hvordan, hvorfor og med hvilke implikationer?
- Mødet med mistrivsel - handlemuligheder og dilemmaer hos den professionelle.

Der veksles mellem oplæg, plenumsamtaler og gruppeaktiviteter

Workshops pensum:

Workshoppen vil, udover nedenstående tekster, forsøge at perspektivere til forskellige dele af pensum.

Pensumtekster

- Ereaud, G., & Whiting, R. (2008). What do we mean by 'wellbeing' and why might it matter? London: Department for Children, Schools and Families. **[22 s.]**
- Simovska, V., & Primdahl, N. L. (2024). Trivsel og Trivselsfremme i Skolen. (s. 4-42) **[38 s.]**

Supplerende tekster:

- Vallgård, K, Nyvang, C. (2018) Lykkeimperativet i folkeskolen. Affekter og Følelser. Aarhus: Tidsskrift for professionsstudier (s. 16-22) **[6 s.]**
- Primdahl, N. L. & Simovska, V. (2024). Untangling the threads of school wellbeing: Underlying assumptions and axes of normativity. British Educational Research Journal, 00, 1–14.
- Meyer, R., & et al (2025) Et dansk svar på en vestlig udfordring. Trivselskommissionens afrapportering, kap. 1 + 2. <https://www.uvm.dk/-/media/filer/trivselskommissionen/250224-trivselskommissionens-afrapportering.pdf> **[19 s.]**

4. Problemorienteret analyse af aktuelle pædagogisk-psykologiske problemstillinger

3 timer (*i to hold, efter hinanden, placeret efter Caspers forelæsning er afholdt*) v/ Casper Feilberg

Som ved enhver ordentlig gruppedannelsesproces, starter vi med kollektiv brainstorm i tilfældigt sammensatte grupper, så man møder nogle nye ideer. Ideerne skrives op så alle kan se alle ideer. Det problemorienterede arbejde organiseres derfra ved at man – inspireret af egne eller andres ideer - vælger sig ind på selvdefinerede problemfelter (studenterstyring), som man er optaget af, og som man ønsker at analysere og diskutere via pædagogisk-psykologisk teori. Man har altså mulighed for selv at vælge de nærmere eksempler og observationer, som danner grundlag for de faglige diskussioner: herved er arbejdet problemorienteret og gruppeorganiseret. Gruppens refleksioner deles via et resumé på Moodle, og vi samler op i plenum.

Workshops pensum:

- Det problemorienterede og gruppeorganiserede arbejde forudsætter ikke at specifikke tekster er læst på forhånd. Workshoppen gør det bl.a. muligt at inddrage projektpædagogisk, dannelsesefterskole og psykoanalytisk teori (eller alt muligt andet fra modules pensum), afhængig af hvad problemstillingen kalder på.

5. Det digitaliserede børne/ungeliv

3 timer (*i to hold*) v/ Niels Jakob Pasgaard

Digitale og sociale medier fylder stadig mere i børn og unges liv. Vi står stadig et sted, hvor det kan være svært at overskue de positive og negative konsekvenser af denne udvikling, og hvor det kan være svært at adskille skærmens effekter fra effekterne af de mange andre forandringer, børne/ungelivet har gennemgået over de senere år.

Med afsæt i J. Haidts tekst taler vi i denne workshop om betydningen af, at børn og unges liv i høj grad er blevet digitaliserede – hvad bringer det med sig, og hvad er pædagogikkens rolle i relation til dette?

Pensum

- Haidt, J. (2024). Den ængstelige generation. Svane & Bilgrav. s. 11-60. **[49 s.]**

Supplerende tekster:

- Heidegger, M. (1999/1957). Spørgsmålet om teknikken og andre skrifter. Gyldendal. s. 36-65. **[29 s.]**

Samlet pensum til kursusmodulet:

Bøger:

Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur Kapitel 1-4, s. 9-159 og Kapitel 8, s. 237-245. **[159 s.]**

Tekster:

- Arendt, H. (2021). Krisen i skolesystemet og pædagogikken. Kap. 1. I: *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 7-31). Aarhus: KLIM. (uploades til moodle) **[24 s.]**
- Anderson, J., Reder, L., & Simon, H. (1996). Situated Learning and Education. *Educational Researcher*. 25(4), 5–11. <https://www-jstor-org.zorac.aau.dk/stable/1176775?sid=primo&seq=1> **[6 s.]**
- Biesta, G. (2009). Good education in an age of measurement: On the need to reconnect with the question of purpose in education. *Educational Assessment, Evaluation & Accountability*, 21(1), 33-46. doi:10.1007/s11092-008-9064-9 <https://link-springer-com.zorac.aau.dk/article/10.1007/s11092-008-9064-9> **[13 s.]**
- Biesta, G. (2002). Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference. *Studies in Philosophy and Education*. 21, 343–351. <https://link-springer-com.zorac.aau.dk/article/10.1023/A%3A1019874106870> **[9 s.]**
- Biesta, Gert. (2021). World-Centred Education: A View for the Present. (Kap 1, s 1-15 10.4324/9781003098331.) https://www.researchgate.net/publication/352809159_World-Centred_Education_A_View_for_the_Present **[15 s.]**
- Bjerre, J. & Fibæk Laursen, P. (2022). *Pædagogikhåndbogen*. Hans Reitzels Forlag. Kapitel 1.1 (s. 13-18) & Kapitel 1.3 (s. 35-55). (uploades til moodle) **[25 s.]**
- Bo, I. G., Feilberg, C. & Romani, A. Q. (2022). Indledning. In: C. Feilberg, C., I. G. Bo & A. Q. Romani (eds.) *Projektarbejdets dannelsespotentiale* (s. 9-21). Aalborg Universitetsforlag. (uploades til moodle) **[13 s.]**
- Brinkmann, S., Tanggaard, L. & Rømer, T.A. (2025). Trivsel tur-retur. Aarhus: Klim. Kapitel 1-2 (s. 17-48) (uploades til moodle) **[31 s.]**
- Ereaut, G., & Whiting, R. (2008). What do we mean by 'wellbeing' and why might it matter? London: Department for Children, Schools and Families. <https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/8572/1/dcsf-rw073%20v2.pdf> **[22 s.]**
- Feilberg, C. (2015). Selvrefleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion. *Nordiske Udkast*, 2, 42-78. <https://tidsskrift.dk/nu/article/view/141468> **[27 s.]**
- Feilberg, C. (2022). Dannelsesbegrebet og personlig-faglig dannelse. In: C. Feilberg, I. G. Bo & A. Q. Romani (eds.) *Projektarbejdets dannelsespotentiale* (s. 99-120, samt fortællingen om Anna s. 214-219). Aalborg Universitetsforlag. (uploades til moodle) **[27 s.]**
- Gilliam, L. & Gulløv, E. (2012). Samfundets børn. Civilisering, barnesyn og institutionalisering (s. 39-61). I: L. Gilliam og E. Gulløv (red.), *Civiliserende institutioner. Om idealer og distinktioner i opdragelse*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag. (uploades til moodle) **[22 s.]**
- Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Researcher*, 26(1), 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005. <https://journals-sagepub-com.zorac.aau.dk/doi/abs/10.3102/0013189X026001005> **[12 s.]**

- Haidt, J. (2024). Den ængstelige generation. Svane & Bilgrav. s. 11-60. (uploades til moodle) **[49 s.]**
- Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. Vol. 77 (1) s. 81-112. <https://journals-sagepub-com.zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.3102/003465430298487> **[31 s.]**
- Hedegaard, M. (2012). The dynamic aspects in children's learning and development. I: M. Hedegaard, A. Edwards & M. Fleer (red.), *Motives in children's development: Cultural-historical approaches* (s. 9-27). Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press. (uploades til moodle) **[18 s.]**
- Illeris, K. (1985 [1981]). *Modkvalificeringens pædagogik – problemorientering, deltagerstyring og eksemplarisk indlæring*. (2. oplag, nyt forord). København: Unge Pædagoger [1. Indledning s. 25-34, 4. Grundlæggende didaktiske principper s. 93-117. (uploades til moodle) **[31 s.]**
- Jackson, P. W. (1990[1968]). *Life in Classrooms*. New York: Teachers College Press (Første del af kapitel 1, 'The Daily Grind', s. 3-11) (uploades til moodle) **[8 s.]**
- Jensen, S. (2021). 'The Danes are rich and live in the villas; the others live in the blocks of flats': on the social and material character of diversity in children's school life in Denmark. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, DOI: 10.1080/09518398.2021.1900620 <https://www.tandfonline-com.zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.1080/09518398.2021.1900620> **[16 s.]**
- Klitmøller, J. (2013). Fænomenologisk læringsteori. In: A. Qvortrup, & M. Wiberg (red.), *Læringsteori og Didaktik* (s. 190-208). Hans Reitzels Forlag. (uploades til moodle) **[16 s.]**
- Klitmøller, J., & Hviid, P. (2019). Lev Semenovitj Vygotskij og den kulturhistoriske psykologi. I: L. M. Gulbrandsen (Ed.), *Opvækst og psykisk udvikling: En grundbog i udviklingspsykologiske teorier og metoder* (2. udgave., s. 259-285). Akademisk Forlag. (uploades til moodle) **[26 s.]**
- Korsgaard, M.T. (2021). Nye begyndelser -efterskrift. I: H. Arendt (2021). *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 121-153) Aarhus: KLIM. (uploades til moodle) **[32 s.]**
- Krogh, L., Olsen, J. B., & Rasmussen, P. (2008). Indledning. I: L. Krogh, J.B. Olsen & P. Rasmussen (red.), *Projektpædagogik: perspektiver fra Aalborg Universitet* (s. 9-10). Aalborg: Aalborg Universitetsforlag. (uploades til moodle) **[2 s.]**
- Lave, J. & Wenger, E. (1999). Situeret Læring og andre tekster. Hans Reitzels Forlag. Kap. 1, 2 & 4 (s. 31-54 & 77-100). (uploades til moodle) **[46 s.]**
- Løvlie, L. (2007). Does paradox count in education. *Utbilding & Demokrati*, 16(3): 9-24 (uploades til moodle) **[15 s.]**
- Matthiesen, N. (2025). Håb og Familieliv. I: A. Sköld & K. Lundsgaard-Leth (red). *Det Håbende Dyr*. KLIM. Kapitel 3. (uploades til moodle) **[20 s.]**
- Mehan, H. (1992). Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*. 65, 1-20. <https://www-jstor-org.zorac.aub.aau.dk/stable/2112689?sid=primo> **[20 s.]**
- Nielsen, K. & Klitmøller, J. (2017). Blinde pletter in den synlige læring. Kritiske kommentar til "Hattie-revolutionen." *Nordic Studies in Education*, 1, 3-18 <https://www-scup-com.zorac.aub.aau.dk/doi/full/10.18261/issn.1891-5949-2017-01-02> **[15 s.]**

- Oelkers, J. (2002). Rousseau and the image of 'modern education'. *Journal of Curriculum Studies*, 34(6), 679–698. <https://www-tandfonline-com.zo-rac.aub.aau.dk/doi/abs/10.1080/00220270210141936> [19 s.]
- Oettingen, A. (2001). Det pædagogiske paradoks. Klim. Kapitlerne om Kant (s. 35-50) og Benner (s. 135-163) (uploades til moodle) [43 s.]
- Packer, M. J. & Goicoechea (2000). Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4), 227-241. https://www-tandfonline-com.zorac.aub.aau.dk/doi/abs/10.1207/S15326985EP3504_02 [14 s.]
- Piaget, J. (2003[1964]). Part 1: Cognitive Development in Children: Piaget. Development and Learning. *Journal of Research in Science Teaching*, Vol. 40, Supplement (s. 8-18) <https://onlinelibrary-wiley-com.zorac.aub.aau.dk/doi/abs/10.1002/tea.10090> [10 s.]
- Piaget, J. (1972). Fra genetisk psykologi til erkendelsesteori. I V. Bloch & V. Bloch (Overs.), *Psykologi og erkendelsesteori* (s. 23–37). Hans Reitzels Forlag. (uploades til moodle) [14 s.]
- Rogers, C. (1969). Freedom to learn. Ohio: Merrill. s. 157-164, 279-297. (uploades til moodle) [18 s.]
- Simovska, V., & Primdahl, N. L. (2024). Trivsel og Trivselsfremme i Skolen. (s. 4-42) https://dpu.au.dk/fileadmin/edu/Paedagogisk_Indblik/Trivsel_og_trivsels-fremme_i_skolen/24_Trivsel_og_trivselsfremme_i_skolen_-16-04-2024.pdf [38 s.]
- Skinner, B. F. (1975). Motivationens og emotionens indre verden. I: *Om behaviorisme* (s. 159-177). København, Danmark: Det Schønbergerske Forlag. (uploades til moodle) [18 s.]
- Staunæs, D. (2000). Hvorfor hænger de "tyrkisk-kurdiske" drenge ud ved bænkene langs skolemuren? *Unge Pædagoger*, 61(5), 1-18 (uploades til moodle) [17 s.]
- Vygotsky, L. S. (1978). Interaction between learning and development. In *Mind in society: The development of higher psychological processes* (kapitel 6, s. 79-91). Harvard University Press. (uploades til moodle) [12 s.]
- Vygotsky, L. S. (1987). From 'Thinking and Speech'. I: R. W. Rieber (Red.), *The collected works of L.S. Vygotsky* (Vol. 1 Problems of general psychology, s. 194-214). New York, NY: Plenum. (Oprindeligt publiceret på russisk i 1934). (uploades til moodle) [20 s.]
- White, J. (2002). On 'learning' and 'learning about': W. R. Bion's theory of thinking and educational praxis. In: D. Barford (ed.), *The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning*, s. 84-105. Karnac Books. (uploades til moodle) [21 s.]
- Wiberg, M. & Qvortrup, A. (2013). Kapitel 2: Læringsteoriene – hvad teoretiserer de over? I: A. Qvortrup og M. Wiberg (red.), *Læringsteori og didaktik*. Hans Reitzels Forlag (s. 49-71). (uploades til moodle) [22 s.]
- Winther-Jensen, T. (2019). Teoretisk pædagogik. Egenart og oprindelse. *Studier I Pædagogisk Filosofi*, 8(2), 2-19 <https://tidsskrift.dk/spf/article/view/111186> [17 s.]

I alt: 1018 sider